

Surd Vasile
Bărăian Surd Stanca-Dacia **Surd Silvia-Adriana**
Surd Gheorghe

Micești (Micuș), Județul Cluj

Oameni și obiceiuri

Presă Universitară Clujeană

VASILE SURD
STANCA-DACIA BĂRĂIAN SURD
SILVIA-ADRIANA SURD
GHEORGHE SURD

MICEȘTI (MICUȘ), JUDEȚUL CLUJ.
OAMENI ȘI OBICEIURI

Coperta I: Marița Surd, la 91 ani (2013)

Coperta II: Biserica satului

**VASILE SURD
STANCA-DACIA BĂRĂIAN SURD
SILVIA-ADRIANA SURD
GHEORGHE SURD**

**MICEȘTI (MICUȘ), JUDEȚUL CLUJ.
OAMENI ȘI OBICEIURI**

PRESA UNIVERSITARĂ CLUJEANĂ

2013

Referenți științifici:

Conf. univ. dr. Vasile ZOTIC

Conf. univ. dr. Ștefan DEZSI

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Micești (Micuș), Județul Cluj. Oameni și obiceiuri / Vasile Surd, Stanca-Dacia Bărăian Surd, Silvia-Adriana Surd, Gheorghe Surd - Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujeană, 2013

Bibliogr.

ISBN 978-973-595-559-5

I. Surd, Vasile

II. Bărăian Surd, Stanca-Dacia

III. Surd, Silvia-Adriana

IV. Surd, Gheorghe

908(498 Micești)

398(498 Micești)

© 2013 Autorilor volumului. Toate drepturile rezervate. Reproducerea integrală sau parțială a textului, prin orice mijloace, fără acordul autorilor, este interzisă și se pedepsește conform legii.

Universitatea Babeș-Bolyai
Presa Universitară Clujeană
Director: Codruța Săcelean
Str. Hasdeu nr. 51
400371 Cluj-Napoca, România
Tel./fax: (+40)-264-597.401
E-mail: editura@editura.ubbcluj.ro
<http://www.editura.ubbcluj.ro/>

CUPRINS

1. Poziția satului	1
2. Populația	4
3. Numele de familie	6
4. Porecele (numele de ciufală)	8
5. Recoltatul	33
6. Hrana și cutumele casnice	34
7. Cutume de igienă personală și colectivă	36
8. Nunțile și hora satului	38
9. Facerea jinarsului (a țuicii)	41
10. Luatu-n cătănie	41
11. Horitorii și ceterașii satului	42
12. Slujitorii satului	44
13. File de istorie	45
14. Tributul de sânge în cele două mari conflagrații mondiale	46
15. Oameni șugubeți (glumeți) ai satului	48
16. Oameni de seamă care au vizitat satul	51
17. Drumuri și destine peste hotare	53
18. Firea micușanului	56
19. Glosar de termeni	59
20. Bibliografie	62

1. Poziția satului

Satul se află situat pe îngusta, frumoasa și ospitaliera vale a Micușului, la cca. 3 km amonte de confluența acesteia cu valea Hășdatelor, în perimetrul satului Petreștii de Jos. De aici, cele două văi îngemănate dau „asaltul final” pentru traversarea Cheilor Turzii, interpuse maiestuos și falnic în fața spațiului depresionar, care se întinde până la vârful Peana (825 m) și poalele sudice ale Dealului Feleacului.

Din punct de vedere administrativ, satul aparține de comuna Tureni, jud. Cluj. Până în anul 1968, odată cu adoptarea noii legi administrativ-teritoriale, satul a funcționat ca unitate de centru administrativ comunal, având arondate satele Săliște, Deleni și cătunul Casele Micești.

În anul 1935, intrau în componența comunei Micești și satele Crăiești și Deleni. Vecinătățile actuale ale satului sunt: la nord, municipiul Cluj-Napoca, cu colonia Făget, Feleacu cu Casele Micești, la nord-vest și vest Ciurila și Săliște, la sud-vest Crăiești, la sud Tureni și Deleni, la est Vâlcele și la est-sud-est, Comșești.

Din punct de vedere al unităților de relief majore, satul aparține complexului depresionar Iara-Hășdate, ce se desfășoară de la poalele Muntelui Mare și până la cumpăna de ape ce separă bazinul Văii Racilor de cel al văii Micușului între Dealul Feleacului și extremitatea estică a Cheilor Turzii (cariera de calcar Săndulești). Bariera calcaroasă a Cheilor Turzii, Stogul Bertișului și defileul Ierii de la Surduc, închid sectorul depresionar înspre sud-sud-vest. Spre nord, Dealul Feleacului și cumpăna de ape între afluenții Ierii și cei ai Someșului Mic realizează limita în acest sector. În raport cu coordonatele cartografice, satul se află situat la intersecția paralelei de $46^{\circ} 38' 3''$ latitudine nordică, cu meridianul de $23^{\circ} 37'$ longitudine estică. Paralela de $46^{\circ} 38' 3''$ latitudine nordică intersectează vatra satului pe direcție Est-Vest, prin turnul bisericii satului. Până la Polul Nord distanța este de 5174,4 km iar până la Ecuator de 5830,8 km (arcul de meridian = 111,3 km)¹. Față de meridianul 0° (Greenwich), satul se află la distanța de 2619 km, 754 m.

Lungimea vetrei satului în actualul intravilan este de cca 5 km, de la Victoru Ciotului până la Fasolea.

Lățimea maximă a vetrei satului este de cca 500 m între Labul de la Ciurba și Labul lui Avel. De la Casele Micești, limita nordică și până la limita sudică cu satul Deleni (Indol) distanța este de cca. 10 km. Lățimea cea mai mare a hotarului este între Ogrăzele (vest) și Capu Pădurii (est), (5 km). Din centrul satului, unde se află școala și monumentul eroilor, și până în centrul satului Tureni, sediu de comună, distanța este de 6,5 km iar până la șoseaua asfaltată E 60 (DN 1),

¹ vezi harta topo L 34 – 80 – A – a, scara 1:25.000, 1962, coroborată cu harta topo L 34 – 60, scara 1:50.000, 1969, Ministerul Forțelor Armate.

de 8 km. Față de Cluj-Napoca, prin Tureni, distanța este de 25 km iar față de Turda, 15 km. Pe drumul sătesc ce urmează cursul văii Micușului pe la Văratici, Casele Micești (Pe Deal), Făget, Dâmbul Verde, distanța între sat și Cluj-Napoca este de 16 km. Față de satele limitrofe, distanțele pe drumurile cele mai scurte, folosite astăzi și în trecut, sunt următoarele:

- Săliște – 3 km, pe drumul de la Șipotul Mare;
- Deleni (Indol) – 3 km, pe drumul prin Bodeș;
- Comșești (Comțâg) – 4,5 km, pe drumul de la Capu Pădurii;
- Vâlcele (Banabic) – 3,5 km, pe drumul în pantă de la Vâlcea;
- Crăiești (Făgădaie) – 3 km.

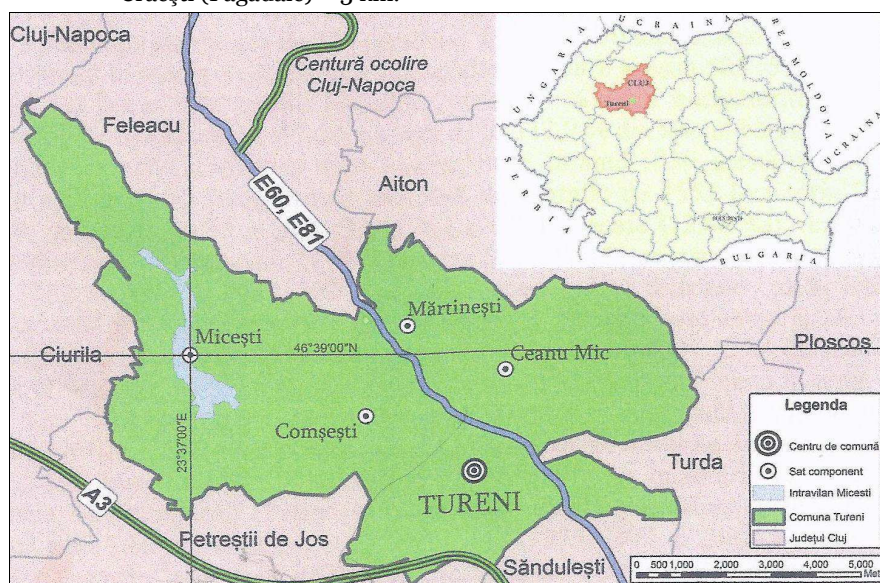

Fig. 1. Încadrarea în teritoriu a localității Micești.

Aceste drumuri sătești erau mai active și în trecut, când elevii din clasele I-VII din satele Deleni, Săliște și Crăiești (Făgădaie) veneau zilnic la Școala din Micești.

În anul 1968, odată cu strămutarea centrului de comună la Tureni și arondarea satelor mai sus amintite la alte comune (Deleni și Crăiești, la Petreștii de Jos, Săliște, la Ciurila), interesul pentru Micești s-a redus substanțial, aceste drumuri fiind utilizate ocazional, pentru accesul la pădure ori la hotarul satului.

În anul 2010 s-a dat în exploatare tronsonul autostrăzii „Transilvania” (A 3), între Câmpia Turzii și Gilău, ce se află la cca 2,5 km față de sat, în sectorul sud-vestic.

Surd Vasile, Bărăian Surd Stanca-Dacia, Surd Silvia-Adriana, Surd Gheorghe

Suprafața satului în actualele limite administrative este de 26,124 km², din care 1,71 km² suprafața intravilanului. Densitatea generală a populației este de 11 locuitori / km², iar în intravilan de 169 loc./km² (289 locuitori în anul 2013).

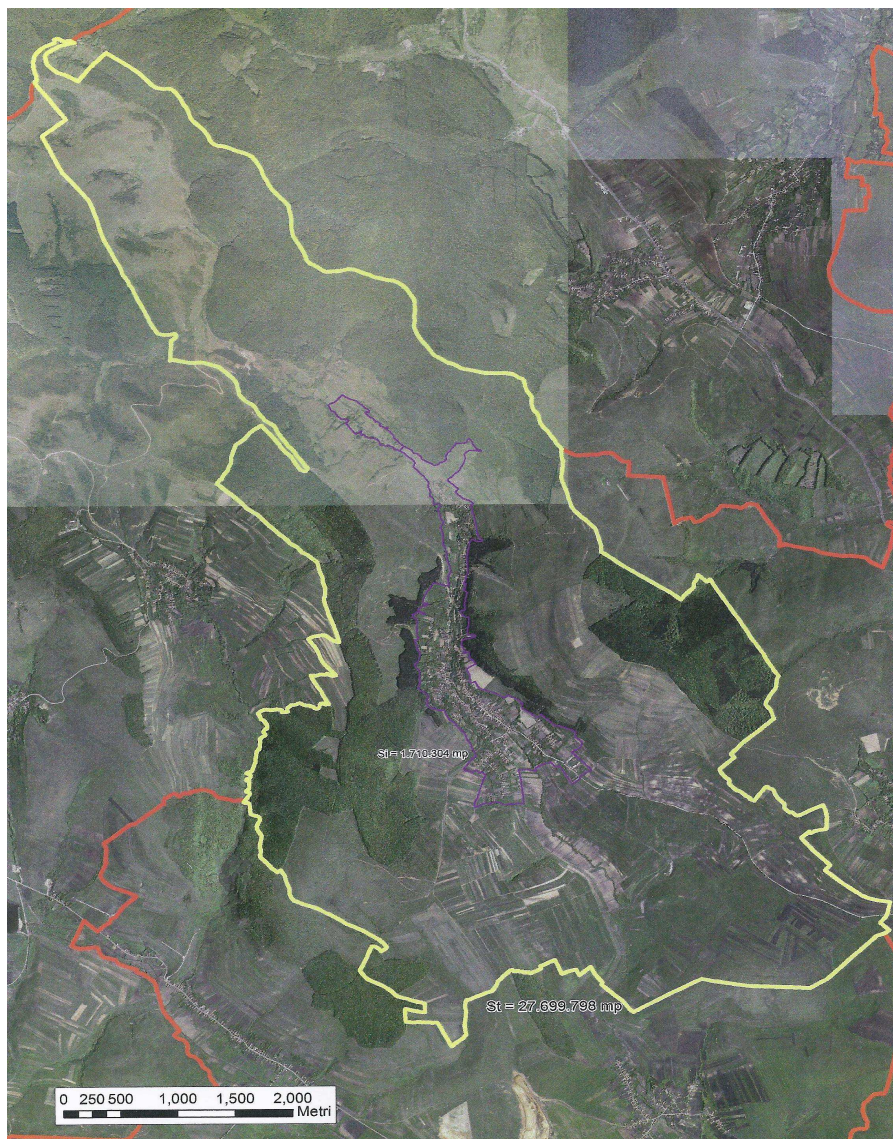

Fig. 2. Satul Micești. Imagine satelitară.

2. Populația

Astăzi satul numără 289 de locuitori, o populație de 2,6 ori mai mică decât mărimea medie a unui sat din România (750 locuitori).

Începând cu anul 1850, când dispunem de informație statistică, și până în anul 1941, populația crește constant de la 986 de locuitori la 1552, când atinge apogeul din punct de vedere numeric. După un declin lent, între anii 1941-1956, începe un proces de declin constant, alarmant de abrupt, care se manifestă până în zilele noastre. Astfel, din 1941 de la 1552 locuitori, se ajunge la 289 locuitori la începutul anului 2013, o scădere de peste cinci ori (5,7 %). Acest proces rapid de depopulare se explică prin exodul rural-urban generalizat care a marcat populația României după anul 1965. În mod particular, putem motiva acest declin demografic fatal și pe seama unei relative izolări a satului, fără un acces modern și lesnicios la cele două centre urbane mari, Cluj-Napoca și Turda, care ar fi putut estompa, într-o oarecare măsură, descreșterea numerică alarmantă a populației satului.

Tabel 1. Evoluția demografică.

Anul	1850	1880	1890	1900	1910	1930	1941	1956
Nr. locuitori	986	1068	1215	1214	1356	1468	1552	1443
Anul	1966	1977	1992	1997	2002	2009	2013	
Nr. locuitori	1229	904	550	492	419	323	297	

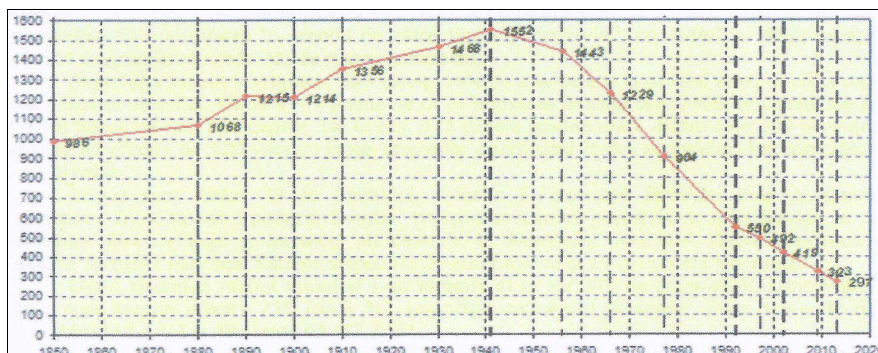

Fig. 3. Evoluția demografică.

Focalizarea atenției spre mediul urban în perioada comunistă și creșterea decalajului de venit și confort între sat și oraș, au întreținut procesul de declin demografic. Abolirea sistemului social-politic etatizat în decembrie 1989, acompaniat de colapsul economic general și deschiderea porților pentru muncă în

vestul continentului, nu au avut darul stopării declinului demografic. Din contră, „drainul” demografic a fost stimulat, de la niveluri locale și până la cel național, în ansamblu, astăzi cca 3 milioane de români apatrizi, majoritatea tineri, căutându-și mântuirea economică dincolo de fruntariile de apus ale țării.

Începând cu anul 1941 și până în anul 1970, timp de aproape 30 de ani, adaosul demografic constant nu a reușit să contracareze migrațiile definitive și natalitatea. După anul 1970, soldul natalitate-mortalitate, cu patru excepții neesențiale (1972, 1974, 1975 și 2003), a fost constant negativ (au decedat mai mulți decât s-au născut).

În anul de vârf demografic 1941, s-au înregistrat 35 de nașteri și 20 de decese la 1552 de persoane (22,55 % natalitate și 12,88 % mortalitate), rezultând un spor demografic absolut de 15 persoane (9,67 %). După 15 ani, timp de vindecare a rănilor războiului, populația scade la 1423 locuitori (129 persoane), valorile natalității (30) și ale mortalității (26) fiind apropiate cu cele din anul de raportare, cu un sold pozitiv (10 persoane). Până în anul 1971, natalitatea a fost constant la valori absolute de peste 20 de nașteri / an, iar până în anul 1975 de peste 10 nașteri / an.

În anul 1970, la o populație de 1012 persoane, s-au înregistrat 12 nașteri și 12 decese, soldul natural fiind egal cu 0.

După această dată (1970), cu doar patru excepții (1972, 1974, 1975 și 2002), soldul demografic a fost constant negativ. Între anii 1929-1940 mortalitatea a avut valori majoritar peste 30 în valori absolute, cu un maxim în anul 1935 când s-au înregistrat 45 de decese.

În anul 1930, la 1468 locuitori s-au înregistrat 26 de decese (17,71 %).

Deceniul 1930-1940 a fost marcat de dominanța bolilor contagioase (scarlatină, tifos exantematic și tuberculoză), în pofida mult trâmbișatei prosperității a țării, cu anul de vârf, 1938.

În anul 1935 mor de scarlatină un număr de 21 de copii, din totalul de 45 de decese ale aceluși an. În data de 7 septembrie 1935, preotul Crișan Eugen, consemnează decesul fraților Popa Ionaș – 4 ani, Popa Lucreția – 8 ani și Popa Augustin – 9 ani, scarlatina bătându-i în sat, din iunie până în decembrie. După anul 1950 și până în prezent (2013), crește frecvența bolilor de cancer și ale aparatului circulator, pe fondul reducerii bolilor contagioase. Dacă până în anul 1950, dar mai cu seamă în deceniul 1930-1940 erau rare cazurile în care decesele se petreceau la peste 60 de ani, datorită duratei medii reduse a vieții, după 1965 decesele cele mai frecvente au loc după vârsta de 70, atât la bărbați cât și la femei.

În anul 1953, la 3 august moare la vârsta de 90 de ani, Dondos Alexă, ceteraș din familia de țigani Dondos, originari din Aiton, care și-au amenajat un grup de case mici din lemn pe terenul dintre vale și Mitru lui Cârcoșel, printre care și o fierărie.

În noiembrie 2012 se stinge din viață cel mai longeviv om al satului, Hálma Gligor, la vârsta de 103 ani. Astăzi în sat (martie 2013) mai locuiesc și trăiesc trei persoane cu vârstă de peste 90 de ani (Surd Marița de la Feșchi, Coța Măriuca, de la Ida Foiului și Călugăr Măriuca a lui Pilu Mitruțului).

Este demn de remarcat ponderea mai ridicată a femeilor în structura pe cele două sexe, din totalul de 289 de locuitori, 167 fiind femei (57,2 %).

Din punctul de vedere al structurii etnice, satul a fost și este foarte omogen.

Înainte de al doilea război mondial s-au stabilit în sat 10 familii de țigani (a lui Dondoș, Tuliș, Orbuțu Dichii, Porumb, Cărlon, Toma, Ianoș, Hoca, Ioji și Drujli), majoritar cântăreți la vioară.

Ioji era fierar iar Iosif a lui Drujli era șustăr (pantofar). Astăzi niciuna dintre familiile de țigani mai sus amintite nu mai locuiesc în sat, plecând la oraș ori dezafectându-se pe cale naturală.

După 1990, în casa lui Nițu Hochi, de lângă biserică, s-a stabilit o familie de țigani din Turda (Danciu). Boar Marin a lui Gruia s-a căsătorit cu fiica ciurdarului de etnie rromă din Comșești, fiind deci o familie mixtă, având trei copii. În sat s-au mai stabilit în ultimul timp, prin cumpărare de case și terenuri, trei familii de etnie maghiară (Feher, Kenderes și Kerekes), la acestea mai adăugându-se soția lui Ionel a Ștenii, Gizela.

După 1990 s-au stabilit în sat, în total, un număr de 15 familii alohtone (cele trei familii de origine maghiară, la care se adaugă familiile Văju, Popa, Buzaș, Matei, Trif, Marc, Pașca, Berinde, Sas, Drăghici, Bogătean și Șerban).

Din 1850 și până în 1910, satul era mai „pestriț” din punct de vedere etnic. Astfel, la 1850 se consemnează în sat prezența a 38 țigani și 25 de maghiari. La 1890 apar în structura etnică a satului 26 de maghiari și 14 germani, dar și 13 israeliți la structura religioasă, din totalul de 1215 locuitori. În anul 1910, din cei 1350 locuitori, 48 erau maghiari, iar 21 de „alte limbi”, înregistrându-se, după religie, 15 israeliți.

În anul 1941, odată cu cea de a doua mare conflagrație mondială, s-a realizat „marea cernere etnică”, în sat înregistrându-se un maghiar, un german și o persoană de altă naționalitate.

3. Numele de familie

Luând în considerare numele capului de familie din gospodărie, am identificat în întregul sat 64 de nume, inclusiv a acelor care și-au construit rezidențe secundare (case de vacanță).

Astfel, pe primele două locuri se află numele de Crișan și Rus, cu o frecvență de 42 cazuri fiecare (12,1 %), urmate de Coța (11,5 %), Călugăr (11,3 %),

Surd Vasile, Bărăian Surd Stanca-Dacia, Surd Silvia-Adriana, Surd Gheorghe

Chicinaș (8,8 %) și Surd (4,4%). De remarcat că în 23 de cazuri apare doar un singur nume de familie, fiecare cu o pondere de 0,3 % din totalul numelor de familie. Subliniem faptul că s-au luat în considerare și numele de familie de la gospodăriile părăsite ori dispărute.

Un număr de 22 nume de familie – (32 %), (Danciu, Șerban, Sabău, Oltean, Feher, Chereches, Kender, Bogățean, Drăghici, Buzaș, Vâju, Pașca, Sas, Andea, Mândruțiu, Irimie, Măgherușan, Berinde, Hudrea, Rancea, Cristea și Damian), s-au adăugat după decembrie 1989, la cele 44 existente. Acest aspect trădează începutul, destul de expresiv, al unui proces de repopulare a satului cu populație alohtonă. Trebuie subliniat faptul că existența aceluiași nume la mai multe familii nu semnifică, în toate cazurile, legături de rudenie.

Tabel 2. Numele de familie și frecvența acestora.

Nr. crt.	Numele de familie	Frecvența		Nr. crt.	Numele de familie	Frecvența	
		Nr.	%			Nr.	%
1	Crișan	42	12,1	33	Băieș	1	0,3
2	Rus	42	12,1	34	Ionescu	1	0,3
3	Coța	40	11,5	35	Calău	1	0,3
4	Călugăr	39	11,3	36	Indolean	1	0,3
5	Chicinaș	30	8,8	37	Șerban	1	0,3
6	Surd	15	4,4	38	Călian	1	0,3
7	Pop	10	2,3	39	Șandru	1	0,3
8	Boar	9	2,6	40	Sabău	1	0,3
9	Chiorean	9	2,6	41	Oltean	1	0,3
10	Iorga	9	2,6	42	Feher	1	0,3
11	Săliștean	9	2,6	43	Cherecheș	1	0,3
12	Drăgan	8	2,3	44	Kender	1	0,3
13	Popa	7	2,0	45	Kelemen	1	0,3
14	Marc	7	2,0	46	Pavel	1	0,3
15	Morovan	6	1,8	47	Bogățean	1	0,3
16	Faur	5	1,5	48	Drăghici	1	0,3
17	Hâlma	5	1,5	49	Buzaș	1	0,3
18	Arion	4	1,2	50	Vâju	1	0,3
19	Cămărășan	3	0,9	51	Pașca	1	0,3
20	Trif	3	0,9	52	Corpodean	1	0,3
21	Boldijar	2	0,6	53	Sas	1	0,3
22	Blaga	2	0,6	54	Andea	1	0,3
23	Zoltan	2	0,6	55	Mândruțiu	1	0,3
24	Hirișcău	2	0,6	56	Irimie	1	0,3
25	Neag	2	0,6	57	Măgherușan	1	0,3
26	Lupea	2	0,6	58	Berinde	1	0,3
27	Gheran	2	0,6	59	Fodorean	1	0,3
28	Danciu	2	0,6	60	Briciu	1	0,3
29	Matei	2	0,6	61	Hudrea	1	0,3
30	Todea	2	0,6	62	Rancea	1	0,3
31	Miclăuș	1	0,3	63	Cristea	1	0,3
32	Feneșan	1	0,3	64	Damian	1	0,3

Bunăoară, în cazul familiei noastre, Surd, nu există legătură de rudenie cu Tinu Sicrului (Surd Augustin), cu Ștefan a Ionuții (Surd Ștefan), cu Șuca Bârsii (Surd Ioan), cu Ion a Oniuchii (Surd Ioan) ori cu Victor (Surd Victor). Acest defect de auz, probabil, l-au avut unul dintre antecesorii familiilor mai sus menționate. Numele de Surd îl întâlnim peste tot în țară, cu aceeași explicație generală, plauzibilă, defect de auz, după cum numele de Călugăr și Crișan sunt destul de frecvente în Transilvania. Cel de Chicinaș tindem să credem că își are originea în limba maghiară (kicsi – mic, nanas – nas, deci nănașul mic).

4. Porecele (numele de ciufală)

Dat fiind faptul că aceleași nume de familie sunt foarte frecvente, și în cele mai numeroase cazuri, fără a fi în relații de rudenie, fiecare familie, fără excepție, „a căpătat o ciufală” (poreclă), fapt ce a condus la o recunoaștere foarte facilă a fiecărei persoane din sat. De exemplu, dacă cineva întreba unde stă, unde locuiește bunăoară Crișan Ioan (numele de familie Crișan, Rus, Coța, Călugăr și Chicinaș fiind cele mai frecvente în sat - ≈ 55 %), acesta la rândul-i era întrebat, care Crișan Ioan?, a Popișchii, a lui Scâtai, a Mărinii Onului? După astfel de porecele „se opera” mai facil și în documentele oficiale ale primăriei, eliminându-se riscul confuziei de persoane, care implica coroborări ale numelor părinților, cu data nașterii și numărul poștal de la casă (gospodărie). Voi reda într-o ordine relativ aleatoare, în raport cu poziția gospodăriei în vatra satului, a numelor de ciufală (poreclă) pentru întregul sat: Sântea, Dolfina, Metu, Gâscanu, Rișcău, Marișca Nuțului, Gligan, Georgeta (Moașa), Cuța, Avel, Tiutea, Negruța, Indreica, Buric, Ciucur, Picuțu, Învățătorul Crișan, Popa Crișan, Gurbana, Pisica, Chichiri, Gabor, Ioji, Niucu, Cătana, Buțu, Cherciu, Mihăilă, Popa Libă, Pâțoaie, Iulișca, Oncioc, Sandica, Mociodoaie, Bila, Roca, Bitangu, Săna, Moașa (Nonu), Chitoaie, Mitruțu, Boanca, Mihoc, Marta, Mihai, Coratoru, Simion, Cantoru (Tuțu), Guizu, Becleanu, Piroș, Zgorcea, Oița, Ionescu, Boldașu, Guțoc, Toma Ceterașu, Petre a Linii, Ciorsoi, Copilaș, Iobaju, Ghiorghioi, Scâtai (Doctoru), Bornoii, Cicodel, Uțu, Cearla, Dica, Friguțu, Găvrilut, Cherciu, Ciobâlcău, Hornaru, Bărcula, Letai, Țilie, Vișchi, Cioarsa, Cârcoșel, Meman, Toaplec, Pîlu, Boboș, Dioaba, Ghighili, Gonu, Jențoaie, Noana, Todorel, Hâlma, Macarie, Ianoș, Țilea, Sandu, Finica, Dugu, Maier, David, Tătiana, Dinu, Ștenea, Chereș, Caț, Șochel, Boacși, Petrea, Ciotu, Mengheri, Neica, Todea, Hornoi, Tranda, Lelița, Gligănița, Dicu, Tuliș, Șuștăru, Iuga, Cătușnica, Todora, Moașa (Ghiga), Bia, Jeru, Cotoc, Flitoc, Sălișteana, Foiu, Raita, Buta, Rogoz, Porumb, Cărlon, Bulzu, Ciula, Bitai, Brihan, Bocu, Ceanin, Coțăscu, Hulpea, Pavel, Boul, Totic, Faur, Roșu, Toma, (Latu), Mitică, Trăienoc, Precov, Bârșă, Briciu, Bărilă, Feșchi, Hoca, Drujli, Șonea, Ciobu, Costan Faur, Banabiceanca, Ciotrica, Oniuca, Cioana, Mocana, Caici, Băbuc, Gârla, Bila, Bradila, Ghiorghica, Tofil, Nana, Alexe, Roroam, Felecanu, Melinton, Chimu, Ilisie, Arsene, Dioga, Natu,

Bitilă, Sicru, Bocășanu, Flinta, Heți, Druschi, Huhu, Cenana, Ioșcuța, Ponea, Vechiu, Contrașu, Dane, Petrica, Gligoraș, Binu, Uța, Arteme, Ioani, Dibănosu, Filu, Meliana, Roman, Mișcoi, Aurelu Danii, Petruca (Albu), Tănase, Marișca Nuțului, Nașa lui Niculici, Gruia, Pârlea, Macarioaie, Pocăitu (Ilie), Țiți, Brigadiru (Creștinu), Lupea, Miron, Ciortea Petre, Fasolea, Vântoasa, Surdulina, Broscaru, Iancu, Victor, Lazar, Filăroaie, Puțnicu, Popișca, Pițilie, Puica, Niculici, Filăroaie, Macavei, Blaga, Chici, Țilica, Mihăilaș, Vesa, Arion, Țighileanu, Hepa, Ciucea, Victorel, Dina de la Pădure, Culiță din Bodeș, Deneș. Bunăoară, dacă cineva dorește să-l identifice pe Ciortea Ioan, fostul cantor de la biserica ortodoxă, va trebui să spună: Ioan a lui Ciortea Petre a Brandilii. Pentru a identifica pe bunicul meu dinspre mamă va trebui să spun: Gheorghe a lui Vasile a lui Simion (adăugarea numelui tatălui și apoi a numelui bunicului acestuia).

Pentru unele persoane a rămas în memoria colectivă o serie de nume de poreclă, în relație cu fizionomia persoanei, ori cu anumite evenimente și fapte din viața acestora: Plutionieru (fost plutonier la jandarmi), Puțnicu (mic la statură), Țighileanu (fluiera ca un pițigoi), Gogoman (om șugubăț), Teșferi, Curva, Ciocușu, Oșanu, Ciucea, Secretaru, Directoru, Ungurașu, Piticu, Țicloii, Roșu, Ovăs, Poștașu, Cloncu, Tranda, Lelița, Gurbana, Teologu, Hepa, Teleguț, Bărilă, Țoachi, ș.a.

În tabelul și harta anexă s-a localizat poziția în vatra satului a fiecărei gospodării.

Micești (Micuș), Județul Cluj. Oameni și obiceiuri

Tabel 3. Gospodăriile identificate după anul 1945 și numele de poreclă.

Nr. crt.	Nr. pe hartă	Identificarea gospodăriei după ciufală (poreclă)	Numele de familie	Starea actuală			Proprietarul (custodele) actual și poziția, observații
				locuită	nelocuită	dispărută	
1	1	Sântea (Ion)	Pop	x			Pop Maria, nora
2	2	Sântea (Cucu)	Pop	x			Pop Cucu, fiu, cu soția
3	3	Burcușel	Neag	x			Neag Ioan, fiu
4	4	Vila Gâștii	Iorga	x			Iorgu Simion, fiu
5	5	Rișcău (lui Rișcău)	Hirișcău	x			Hirișcău Valer, fiu
6	6	Petre a Dolfinii	Călugăr		x		Călugăr Lucia, nora, Scurtu Ana, fiica, în paragină
7	7	Metu (Moș Dane)	Călugăr		x		în paragină
8	8	Nuțu Marișchii Nuțului	Boar	x			fiica (fosta casă a lui Onu Mociocoai)
9	9	Ungurașu Petrichii	Călugăr	x			Ileana, soția
10	10	Gligan	Neag	x			Adriana, strănepoata, cu soțul Cosmin
11	11	Căuaciu lui Titeu	Chicinaș	x			Chicinaș Valentin, fiu
12	12	Moașa Georgeta	Chicinaș	x			Chicinaș Georgeta
13	13	Ștefan a lui Chereș	Călugăr	x			Călugăr Ana, soție
14	14	Vasilie a Petrichii	Călugăr	x			Călugăr Vasile cu soția
15	15	Pașcu Cuții	Ciortea	x			Ciortea Pascu cu soția

Surd Vasile, Băraian Surd Stanca-Dacia, Surd Silvia-Adriana, Surd Gheorghe

16	16	Pitis a Sandichii și Anuca	Rus	x			Marc Ioan, nepot
17	17	Beleni a Pisichii (Tinu)	Rus	x			Rus Augustin
18	18	Rus Anuța	Rus	x			fată a lui Ciorte Petre
19	19	Iorga Miuța	Iorga	x			Iorga Miuța
20	20	Ciortea Gligor a Cuții	Ciortea		x		Ciortea Pascu, frate, în paragină
21	21	Coța Aurica	Coța	x			Cota Aurica, fata lui Țică lui Faur
22	22	Cota Daniel (a lui Voasi Gârlui)	Coța	x			Coța Daniel
23	23	Țica lui Precov (Marc Vasile)	Marc	x			Marc Vasile
24	24	Rus Gheorghe (a Nonului)	Rus	x			fiul, de la Cluj
25	25	Călugăr Augustin	Călugăr	x			Călugăr Augustin, casă de vacanță
26	26	Tiutea	Zoltan			x	?
27	27	Negruța	Rus	x			Călugăr, Eugen a lui Lia lui Gligoraș
28	28	Ianoș a lui Buric	Săliștean	x			Călugăr Ioan (Ovăs) - ginere
29	29	Gurbana (Călugăr) a lui Chereș	Călugăr			x	fiul acesteia, Gheorghiiță, emigrat în Suedia
30	30	Ianoș a Andreichii	Cota	x			Coța Ioan, fiu
31	31	Magazin Sătesc	-				construit după 1970
32	32	Valentin a lui Gligoraș	Călugăr	x			casă nouă, Valentin Călugăr, cu soția Ileana
33	33	Sandica	Rus		x		Rus, nepot, Turda, în paragină
34	34	Chichiri (Jenu)	Chicinaș	x			Chicinaș Eugen, fiu

Micești (Micuș), Județul Cluj. Oameni și obiceiuri

35	35	Șuca Niucului	Chicinaș		x		folosesc a Cătănii
36	36	A Cătănii	Chicinaș	x			Ioan Chicinaș, fiu
37	37	Bila Rochii	Todea	x			Maria, noră
38	38	Buțu (Tilea)	Rus	x			Rozalia Rus, noră
39	39	Anica Cherciului	Surd	x			Surd Ioan (Oșanu), nepot
40	40	Pâțoaie	Călugăr	x			Faur Lenuța
41	41	Iulișca	Crișan	x			Ciortea Mihai, cu soția, nepoată, renovată
42	42	Popa Libă	Popa	x			Popa Aurel, casă renovată, fiu
43	43	Chitoaie (Petre și Marina)	Miclăuș	x			Surd Vasile, a lui Ilie, a Vântoasii, renovată
44	44	Pilu Mitruțului	Călugăr	x			copiii
45	45	Lia Boanchii	Cota	x			fiica, cu soțul Drăgan Aurel
46	46	Mihoc (Riuca și Ninu)	Popa	x			fiul, Popa Constantin cu soția Rița
47	47	Florica Martii	• ?			x	-
48	48	Ciorsoi a lui Mihai (Onu)	Chicinaș	x			Dorhoi Elena, fiică, casă de vacanță, renovată
49	49	Călugăr Simion	Călugăr			x	Surd Marița, nepoată de unchi
50	50	Călugăr Gheorghe (Americanu)	Călugăr	x			Surd Vasile, nepot, casă de vacanță, nouă
51	51	Călugăr Ionaș (Boldășu)	Călugăr			x	Surd Marița, nepoată de unchi
52	52	Ciucur (Gogoman)	Călugăr	x			soții, Gavrilă și Mănuța Călugăr

Surd Vasile, Băraian Surd Stanca-Dacia, Surd Silvia-Adriana, Surd Gheorghe

53	53	Picuțu (Plutonieru)	Călugăr	x			soția Marina și fiul Nițucu
54	54	Învățătorul Crișan	Crișan	x			cumpărată de Valentin Călugăr a lui Gligoraș
55	55	Părintele Crișan	Crișan			x	cumpărată, și apoi demolată de către Călugăr Valentin
56	56	Ioji căuaciul	Zoltan			x	amenajare părăsită a fostei lăptării
57	57	Ghiga Pisichii	Rus		x		fiul, Rus Ioan, în paragină
58	58	Gabor	Rusu	x			Feher I, prin cumpărare, casă nouă
59	59	Primărie			x		închisă după 1968, în paragină
60	60	Oncioc	Săliștean	x			cumpărat, Kender, Cluj, casă nouă
61	61	Mihăilă	Chicinaș	x			Chicinaș Ion, fiu
62	62	Mociodoaie (Simion)	Călugăr	x			fiul, Tinu și copii
63	63	Viluc a Bili	Călugăr	x			Eugenia și Maria, casă renovată
64	64	Nonu Moășii	Rus	x			Rus Maria, fiică
65	65	Ghiguta Bitangului	Crișan			x	fiii Valentin, Relu și Remus
66	66	Săna lui Arsene	Pop			x	Băraian Surd, Stanca Dacia, Turda
67	67	Școala Generală	Școală și cămin cultural, ultimul ridicat în 1957				
68	68	Vila Coratorului	Crișan	x			casă de vacanță, nepoata Marc
69	69	Tuțu Cantoru	Crișan	x			fiica Miluca și soțul Gheorghe Chicinaș
70	70	Uța (Păsăric)	Călugăr	x			nora, Jenica
71	71	Lia lui Gligoraș	Călugăr			x	copiii

Micești (Micuș), Județul Cluj. Oameni și obiceiuri

72	72	Guizu și Becleanu	Feneșan	x			nepotul, Viorel
73	73	Piroș(Martin)	Popa	x			Popa Martin, nepot, cu Jenica soție
74	74	Ghiga Zgorcii (Directoru)	Chicinaș	x			nora, Cornelia cu fiul Cristian
75	75	Oita (Miclăuș)	Săliștean		x		Miclăuș, casă de vacanță a strănepoților, renovată
76	76	Ionescu (învățător)	Ionescu			x	Vasile a Culiții Melienii (Chicinaș)
77	77	Băieș (Iorga Nonu)	Băieș	x			fiica Lenuța, cu soțul ei, Nonu
78	78	Danea Pocăitu	Rus	x			casă vacanță, dr. Rotaru, Cluj, renovată
79	79	Voasi lui Șilie Morovan	Morovan	x			Morovan Vasile cu fiul
80	80	Niculae a lui Cofiț	Coța				„Copilaș” Coța Nicolae
81	81	Ion a Petri Linii	Rus			x	folosește Morovan Vasile
82	82	Ghiga Petri Linii (Danea Buțului)	Rus	x			locuită de fiica lui Danea Buțului - Cheța
83	83	Lăptărie				x	
84	84	Toma Chichii (Ceterașu)	Calău		x		azi, proprietate a lui Crișan Nelu a Iulișchii, Turda
85	85	Guțoc (Florica lui Guțoc)	Călugăr		x		azi, proprietară Călugăr Eugenia de la Boldă
86	86	Boldașu (Călugăr Ionaș)	Călugăr	x			nora, Călugăr Eugenia cu copiii
87	87	Dolfina (Ion)	Călugăr	x			fiica, Georgina
88	88	Niculae a Iobajului	Săliștean	x			soția Lucreția și fiul Gligor, casă renovată
89	89	Gheorgheoi (Anica)	Călugăr	x			fiul Luțu, cu soția

Surd Vasile, Băraian Surd Stanca-Dacia, Surd Silvia-Adriana, Surd Gheorghe

90	89'	Călugăr Augustin	Călugăr	x			Călugăr Vasile cu soția, nepot
91	89"	Cota Gheorghe a lui Poalii	Cota	x			fiica Ana
92	89'''	Gheorghe a Ciarlii	Chicinaș	x	x		fiul, Gavrilă din Turda
93	89''''	Chicinaș Gavrilă a lui Găvriluț	Chicinaș	x	Cherciu		fiul Chicinaș Ionel, casă vacanță renovată
94	90	Scâtai (Șilie Doctoru)	Crișan	x			fiul Ion, cu soția Măriuca
95	91	Voasi Ioșcuții	Surd	x			soția și fiii
96	92	Șilie a Bârșii	Surd		x		nora, Florica, fiul Vasile
97	93	Ghimu lui Ciocodel	• Hălma			x	ceteraș
98	94	Tinu lui Costan	Chicinaș		x		vândută de către nora Carolina și nepoți
99	95	Moara lui Uțu	Călugăr			x	
100	96	Friguțu	Indolean		x		fiii, Vasile și Ion
101	97	Vasile a Gonului	Călugăr	x			Casă de rugăciune a cultului Martorii lui Iehova, renovată
102	98	Nașa lui Druschi	Crișan	x			Crișan Ionaș cu soția actuală, moașa
103	99	Ion Hornaru	Chiorean	x			fiul
104	100	Culită a lui Chereș	Călugăr	x			Călugăr Nicolae și soția
105	101	Orbutu Dichii	? •			x	ceteraș
106	102	Nonu lui Caici	Rus	x			Rus Simion cu soția
107	103	Casa Americanului Elliot Matt	Călugăr	x			Călugăr Vasilică a Onasii, casă nouă
108	104	Bărcula	Călugăr	x			Călugăr Vasilică a Onasii, casă renovată

Micești (Micuș), Județul Cluj. Oameni și obiceiuri

109	105	Țilie	Rus		x		nepot
110	106	Cioarsa (Vișchi)	Călugăr			x	copiii
111	107	Ciobâlcău (Gheorghe)	Boar	x			azi fam. Cherecheș, din Cluj, cumpărare, casă nouă, vacanță
112	108	Boacși - Culița Ciorsii	Șerban		x		cumpărată fam. Șerban, Cluj
113	109	Mitru lui Cârcoșel	Drăgan	x			azi, Boar Vasile și Marinela, casă nouă
114	110	Ghiga Dibănosului (Ghighili)	Crișan	x			fiica, căsătorită Rus
115	111	Gavrilă a Gonului	Călugăr		x		(Vasilică a lui Hornoi)
116	112	Jentoaie	Călian	x			casă de vacanță nouă, nepot Călian Ciprian
117	113	Pilu Dioabii	Gheran			x	fostă moară
118	114	Lenuța Dioabii	Călugăr	x			Lenuța și Relu Călugăr, casă nouă de vacanță
119	115	Rus Gavrilă (a lui Maier)	Rus	x			fam. Sabău
120	116	Țâia lui Noana	Chicinaș	x			Ghizi a lui Ionel a Ștenii
121	117	Ion a Zgorcii	Chicinaș	x			fiica
122	118	Todorel - Pilu Dioabii	Scurtu + Gheran	x			azi, nepotul lui Gheran, Oltean Gheorghe
123	119	Hâlma Gligor	Hâlma	x			decedat la 105 ani, în 17.XI.2012
124	120	Hâlma Macarie	Hâlma	x			casă nouă de vacanță, italianul Sergio și Monica
125	121	Lia lui Ianoș	Rus		x		fiica, din Turda
126	122	Nășuca și Părăscoi	Chicinaș	x			Boar Gheorghe a Piticului

Surd Vasile, Băraian Surd Stanca-Dacia, Surd Silvia-Adriana, Surd Gheorghe

127	123	Ilie a Țilii	Rus		x		fiica, din Crăiești, în paragină
128	124	Liuțu a lui Dinu Ușului	Popa	x			copiii
129	125	Viorel a lui Dinu Ușului	Popa	x			copiii
130	126	Petre a Finichii	Cămărășan	x			fiul, Petru
131	127	Lică a Sandului	Cămărășan	x			nepoata
132	128	Augustinu Sandului	Cămărășan		x		nepotul
133	128'	Rus Gavrilă (Teleguț)	Chiorean Viorel	x			ginere
134	128"	Rus Maier	Rus			x	nepoții din Turda
135	128'''	Rus Dumitru (Dugu)	Rus			x	vândut după 1990, casă nouă
136	129	Săliștean (Goanga)	Săliștean			x	copiii (Goanga Auriții)
137	130	Piticu lui Rogoz	Boar	x		x	copiii
138	131	Vasile a lui Piros	Săliștean	x			nora
139	131'	Vasilică a lui Hornoi	Pavel			x	fiul
140	132	Gustî lui Titeu	Chicinaș	x			Chicinaș Augustin
141	133	Vasilică a lui Lazar	Rusu	x			Rus Vasile a lui Lazar
142	134	Chicinaș Petru a Noanei	Chicinaș	x			soția Tica, casă nouă, vacanță
143	135	Chiorean Gheorghe a Cățușnichii	Chiorean	x			Lelița a Cățușnichi
144	136	Onu a lui Chereș	Călugăr	x			fiul, Ionel
145	137	Ilie a lui Caț	Crișan	x			Crișan Ilie cu soția

Micești (Micuș), Județul Cluj. Oameni și obiceiuri

146	138	Ghiga Șonii (Tranda)	Crișan		x		copiii
147	139	Nașu lui David	Crișan	x			soția
148	140	Voasi lui Titeu	Chicinaș	x			Todea Vasile, casă vacanță, nouă
149	141	Nicolae a lui Titeu	Chicinaș			x	vândut
150	142	Ionel a Ștenii	Coța	x			copiii
151	143	Nicolae a Tătienii	Crișan	x			Vândut, casă nouă 1
152	144	Petre a Tătienii	Crișan	x			vandut, proprietari noi din Cluj, casă nouă
153	145	Vasile a Tătienii	Crișan	x			fiica Margareta, casă de vacanță (nouă)
154	145'	Onu lui Băbuc	Rus	x			Surd Ioan cu soția Măriuța
155	145''	Vasilie a lui David	Crișan			x	Surd Ioan cu soția Măriuța
156	146	Drăgan Noe - Alexe a Pârlii	Drăgan Crișan	x			soția lui Alexe a Pârlii, Ileana
157	147	Berinde Gheorghe	Berinde	x			venit dupa 1990, Cluj, casă nouă
158	148	Popa Iov	Popa	x			Popa Iov cu soția
159	149	Popa Dumitru	Popa	x			casă vacanță nouă, dr. Rancea, Cluj
160	150	Călugăr Gavrilă a Mociodoaie	Calugăr	x			baracă de vară
161	150'	Călugăr Gavrilă a Mociodoaie	Calugăr	x			casă de vacanța nouă, Călugăr
162	150''	Pașca	Pașca	x			casă nouă, pădurarul Pașca cu familia
163	151	Hirișcău Gheorghe (Neica)	Hirișcău	x			casă de vacanța nouă, Surd Băraian Stanca Dacia și Călin

Surd Vasile, Băraian Surd Stanca-Dacia, Surd Silvia-Adriana, Surd Gheorghe

164	152	Pop Traian	Pop	x	Trăienoc		casă de vacanță nouă, Cluj (dupa 1990)
165	153	Irimie Mircea	Irimie	x			casă de vacanță nouă, Turda (dupa 1990), Irimie Mircea
166	154	Andea Avram	Andea	x			casă de vacanță nouă, Cluj (dupa 1990)
167	155	Gheorghe a Lupii	Coța		x		fii, în paragină
168	156	Hirișcău Gheorghe (Neica)	Hirișcău			x	fii
169	157	Mengheri (Valeria)	Coța			x	?
170	158	Ciotu	Fodorean	x			fiul Fodorean Vasile
171	159	Ilie a Petrii	Coța	x			fiul și nepoata Liana de la Turda
172	160	Boacsi	Coța			x	fostă moară, casă de vacanță nouă, fiul
173	161	Șochel	Rus	x			nora, copiii, fostă moară
174	162	Boboș	Ciortea	x			casă de vacanță dr. Măgherușan, renovată după 1990
175	163	Toaplec	Faur		x		nepoții
176	164	Memam	Crișan	x			ginelele Marta Costică, cantorul actual al bisericii și fiii
177	165	Pilu	Crișan	x			Sălistean Nastasia, nora
178	166	Nacu (Crucița)	Crișan			x	Marta Costică
179	167	Dicu (Blaga)	Blaga	x			Drăgan Maria, soția lui Noe, moară în paragină
180	168	Tulis (Gordonașul)	Dan			x	azi cimitir
181	169	Vila lui Chereș	Călugăr	x			Mândruțiu Stelian, Cluj, casă de vacanță, renovată
182	170	Chiorean (Suștăru)	Chiorean		x		nepotul Silviu

Micești (Micuș), Județul Cluj. Oameni și obiceiuri

183	171	Moș Iuga	Iuga			x	nepoții
184	172	Ghiga Moașii	Rus	x			nora si nepotul Liviu
185	173	Cătușnica	Chiorean			x	?
186	174	Vasilie a Todorii	Chiorean	x			Chiorean Pascu (Pantica)
187	175	Flitoc	Drăgan	x			sălișteanca, Trif Victoria
188	176	Cotoc	Coța		x		copiii Ștefan si Rica
189	177	Ucu Bii	Popa	x			soția și copiii
190	178	Lazar a lui Bornoii	Rus	x			Damian Ștefan si Leana, casa de vacanță nouă
191	179	Pașcu din Deal	Ciortea	x			casa de vacanță , fiica si fiul Pașcu Ciortea, renovată
192	180	Nelu lui Flițoc	Drăgan	x			casa de vacanță nouă, Nelu și Ana Drăgan
193	181	Lia Jerului (Măriasa)	Coța		x		Coța Maria, soție
194	182	Gusti Jerului	Coța	x			Petre a lui Gruia (Boar Petru)
195	183	Ida Foiului	Coța	x			fiica și strănepotul Felician
196	184	Caț	Crișan		x		fiul, Ilie Crișan, în paragină
197	185	Pilea lui Rogoz	Boar		x		copiii
198	186	Niculae a Raitii	Coța			x	Remus a Raitii
199	187	Mitru Raitii	Coța	x			Remus a Raitii
200	188	Ilișie a Raitii (Măriuca Butii)	Coța	x			Ec. Cota Valer, casă de vacanță, renovată, fiu

Surd Vasile, Băraian Surd Stanca-Dacia, Surd Silvia-Adriana, Surd Gheorghe

201	189	Voasi lui Bornoii	Rus		x		Viorel Surdu, fiul lui Voasi Ioșcuții, casă vacanță
202	190	Porumb Gligor	Porumb		x		Crișan Valentin a Ghiguții Bitangului, în paragină
203	191	Ghiga Filăroaie	Drăgan			x	?
204	192	Toria lui Ieronim	Călugăr			x	?
205	193	Cârlon	Porumb			x	?
206	194	Bitai (Mitrui)	Popa			x	ceteraș
207	195	Lia Ciulii	Morovan	x			ceteraș, tâmplar, azi Hirișău Viorel + fam. Matei
208	196	Ștefan a Ciulii	Morovan	x			Morovan Ștefan cu soția
209	197	Brihan (Gligor)	Crișan	x			ginele și copiii, casă de vacanță
210	198	Nașa Bocului	Corpodean		x		Crișan Maria a lui Roman
211	199	Ceanin	Boar		x		azi, casă muzeu, Mureșan, Cluj
212	200	Pavel (Coța Vasile)	Coța	x			fiul Aurel cu soția Susana
213	201	Coțăscu (Coța Gavrilă)	Coța	x			nora, nepoții
214	202	Oniță a Hulpii	Coța	x			nepotul, casa de vacanță
215	203	Vilă a Hulpii	Coța		x		copiii casa de vacanță
216	204	Nașu Boului	Călugăr	x			fiul, Călugăr Ionaș cu soția Viorica
217	205	Totic (Ilie, Gavrița)	Călugăr	x			Ilie, ginere, Măriuca fiică
218	206	Magazin Sătesc				x	fostă și locuință a moașei Chicinaș
219	207	Ghiga lui Faur	Faur	x			fiul Gligor

Micești (Micuș), Județul Cluj. Oameni și obiceiuri

220	208	Roșu lui Faur	Faur	x			fiul Vasile și nepotul Sorin
221	209	Trăienoc	Pop	x			nepoata Ileana
222	210	Bârsa (Nuțu)	Surd	x			Surd Valeriu, casa de vacanță, renovată
223	211	Găvriluț	Chicinaș			x	azi Rus Maria a Mocanii
224	212	Briciu (Bărilă)	Briciu			x	Banabiceana
225	213	Feschi (Gheorghe)	Surd	x			fiul, Gheorghe
226	214	Suca Bârșii	Surd	x			fiul Ion cu soția Crucița
227	215	Petre a Ciotrichii	Surd			x	proprietate la Șuca Bârșii, fiul Surd Ioan
228	216	Oniuca (Ion)	Surd	x			Trif Daniel, ginere, cu soția Nastasia
229	217	Onu Ciobului	Dordai		x		fiii, nepoții, casa de vacanță
230	218	Gheorghe a Ciobului	Dordai		x		fiii, nepoții, casa de vacanță
231	219	Costan a lui Faur cu Lelița	Faur			x	Faur Gligor
232	220	Ghiga Șonii	Crișan			x	fiul Gligor
233	221	Neoana Șonii	Crișan		x		fiul, Gavrilă
234	222	Șoara Șonii (Țănel) + Ștefan	Surd		x		fiul, Tarfin
235	223	Iosif a lui Drujli	Boldijar			x	cizmar
236	224	Nițu Hochii	Șandru	x			ceteraș, azi familie din Turda de romi (Eva și Tucu Danciu)
237	225	Biserica Ortodoxă		Monument arhitectonic, pictură murală, 1793			

Surd Vasile, Băraian Surd Stanca-Dacia, Surd Silvia-Adriana, Surd Gheorghe

238	226	Arion Toader	Arion			x	Chicinaș Doru
239	227	Suca lui Caicii	Calugăr	x			Chicinaș Doru, Cluj, casa de vacanță, nouă
240	228	Gheorghe a Cioanii	Rus	x			Rus Maria Nașii Mocanii
241	229	Nașa Mocanii	Rus			x	Rus Maria, fiică
242	230	Tinu lui Băbuc	Rus	x			soția și copiii
243	231	Traian a Hulpîi	Coța	x			fiul, Coța Ion și soția Ana
244	232	Anisia Biliî	Coța			x	nepoții
245	233	Matei Gheorghe	Matei	x			ginerile lui Ion Crișan, casa de vacanță nouă
246	234	Crișan Ion (Băbălău)	Crișan	x			fiul, casă de vacanță renovată
247	235	Gheorghîță a Hulpîi	Coța		x		fiii, casă de vacanță
248	236	Gârloaie	Coța			x	folosește Surd Ioan a Bârsii
249	237	Ciortea Petre a Bradilii	Ciortea			x	folosește Coța Ioan, a Hulpîi
250	238	Dina Gheorghichii (Cântorelu)	Hâlma		x		nepot, Eugen, casă de vacanță
251	239	Tofil	Rus		x		nepotul Fodorean, casă de vacanță nouă
252	240	Bornoi				x	proprietate a Aureliei Faur
253	241	Nana(Țica lui Faur)	Faur		x		nepotul Marin, fiica Aurica
254	241'	Casa Parohială (nouă)	cea veche, fostă sediu de miliție și spațiu locativ				
255	242	Onuța Tomii	Rus		x		fiica, Drăgan Ana, în paragină
256	243	Ștefan a Mitichii	Morovan		x		nepot, Vasile Surd, casă de vacanță în paragină

Micești (Micuș), Județul Cluj. Oameni și obiceiuri

257	244	Șilie Morovan	Morovan	x			nora, Ileana
258	245	Precov	Marc	x			fiul, Marc Ioan si nepotul Ioan
259	246	Alexe de la Moară	Drăgan		x		fiul, Ionaș
260	247	Roroam	Rus			x	fostă cârciumă (făgădău), azi grădină Drăgan Ionaș
261	248	Ion Felecanu	Sălăjan	x			fiul Ionică
262	249	Melinton	Călugăr			x	folosește Sălăjan Ionică
263	250	Chimu Piscului	Rus			x	folosește Nașu Drăgan de la moară
264	251	Vasile a lui Ilisie	Coța	x			fiul Coța C-tin, casă vacanță, renovată
265	252	Ilie a lui Ilisie	Coța	x			soția Măriuca
266	253	Arsene (Pop Aurel)	Pop		x		fiul, Pop Mircea
267	254	Arsene (Pop Ionaș)	Pop			x	folosește Pop Mircea
268	255	Voasi Dioghii (Uțu Danciu)	Danciu	x			azi, copii lui Uțu Danciu
269	256	Ciunu Natului (Baronu)	Coța Crișan		x		nepoții, Mărioara și Aurel
270	257	Bitilă	Coța			x	în paragină
271	258	Sicru (Tinu)	Surd			x	azi, Todor a lui Gligan cu ginerele Sas
272	259	Bocășanu (Bazil)+Goanga	Morovan + Săliștean				azi, soția lui Goanga Auriții + casă nouă de vacanță
273	260	Flinta (Iorga Gheorghe)	Iorga	x			Iorga Gheorghe cu soția Viorica, casă nouă
274	261	Flinta (Ciortea Gavrilă)	Ciortea	x			Ciortea Nela, soție

Surd Vasile, Băraian Surd Stanca-Dacia, Surd Silvia-Adriana, Surd Gheorghe

275	262	Flinta (Iorga Ninu)	Iorga			x	folosește Iorga Liviu (Vuțu)
276	263,264	Flinta (Coța Nastasia)	Iorga +Coța	x			Iorga Liviu, cu soția
277	265	Gheorghe a lui Heții	Drăgan	x			fiica, Drăgan Ana
278	266	Druschi	Chiorean		x		fiica, Cârchioaie, în paragină
279	267	Mitru Cenanii	Coța		x		fiul, Mitruț, în paragină
280	268	Huhu Cenanii și fiul Irimie	Coța	x			nora
281	269	Căuaciu Cenanii	Coța		x		ficele și fiul
282	270	Ioșcuta	Surd	x			azi, Rus Ionaș a lui Ghiga Petru Linii
283	271	Ponea	Iorga		x		copiii
284	272	Contrașu (Vasile)	Drăgan	x			fiica, Lenuța
285	273	Contrașu-Mișcoi	Drăgan		x		nepoata, Crișan Marioara
286	274	Danea și Nașa de la Moară	Rus				fiul Eugen
287	274'	A Petrichii	Călugăr	x			Călugăr Petru cu soția
288	275	Binu	Crișan	x			Bogatean Alexandru
289	276	Marina Onului	Crișan		x		copiii, în paragină
290	277	Ioani + Arteme	Crișan	x			fiul, casă de vacanță
291	278	Filu	Crișan			x	?
292	279	Dibănosu	Chiorean			x	?
293	280	Onasa	Călugăr	x			nepoții din Turda

Micești (Micuș), Județul Cluj. Oameni și obiceiuri

294	281	Culița Melienii	Chicinaș	x			copiii, casa de vacanță, renovată
295	282	Ninu lui Roman	Gheran		x		copiii
296	283	Ion a lui Miscoi (Nasu)	Crișan		x		copiii
297	284	Aurelu Danii	Crișan	x			nepoții, casă de vacanță, renovată
298	285	Petre a Cenanii (Alba)	Coța	x			soția și fiul Traian
299	286	Nașu lui Miron	Crișan	x			fiul Nelu
300	287	Rica Ciulii	Hâlma			x	?
301	288	Gruia	Boar	x			nepotul Marin
302	289	Macarioaie	Crișan	x			nepoții Crișan Viluca + Crișan Macarie
303	290	Pârlea	Crișan		x		nepotul Bogatean Valer
304	291	Nasa lui Niculici (cioban)	Marc	x			fiica (a avut ginere pe Onecu lui Iuga)
305	292	Marișca Nuțului (Nuțu, Vasilică)	Boar	x			Boar Vasile
306	293	Florea Marișchii Nuțului	Boar	x			soția Miluca
307	294	Vilucă a Marișchii Nuțului	Boar	x			soția Lenuța
308	295	Ilie Pocăitu	Rus	x			Valeruț Drăghici
309	296	Țiți (Iorga)	Iorga	x			fiica Virica
310	297	Miron	Crișan (Ghiga și Tinu)	x			fiul Ghiguță

Surd Vasile, Băraian Surd Stanca-Dacia, Surd Silvia-Adriana, Surd Gheorghe

311	298	Crișan Vasile (Miron)	Crișan	x			Crișan Vasile cu soția Aurica
312	299	Marc (Margareta)	Marc	x			fata lui Tinu de la Miron, casă nouă
313	300	Ciortea Ion (Cantor)	Ciortea	x			fiul lui Ciortea Petre a Bradilii
314	301	Ciortea Ștefan+ Gheorge a Lupii	Lupea	x			copiii
315	302	Chiorean Brigadiru	Chiorean	x			fiica Tuța si nepotul Ilie
316	303	Kelemen Ianoș (ceteraș)	Kelemen		x		fostă la Vila lui Maier, azi părăsită
317	304	Rus Ioachim (Chimu)	Rus		x		copiii
318	305	Pițilie (Todor a lui Feschi)	Surd	x			fiul Vasile cu soția
319	306	Mitru Puichii	Chicinaș		x		copiii
320	307	Ciupi + Filăroaie	Călugăr	x			nepot de a Filăroaie, Marian
321	308	Vasilică a lui Niculici (Sâmbăta)	Marc	x			fiul (fost cioban)
322	309	Onuță a Puichii (Ghiță a lui Heșii)	Chicinaș	x			generele, Drăgan Gheorghe
323	310	Ștefan + Gheorghe a lui Niculici	Marc	x			fiul cu soția (foști ciobani)
324	311	Drăgan Ștefan (Ciucea)	Drăgan	x			fiica
325	312	Nuțu lui Ciorsoi	Chicinaș	x			soția din a doua căsătorie
326	313	Ciunu Mărinii Onului	Crișan	x			Crișan Crăciun
327	314	Lupea Vasile	Lupea	x			Lupea Vasile cu soția
328	315	Macavei	Macavei		x		fiul Gavrilă
329	316	Nonu Babii	Blaga		x		fiii

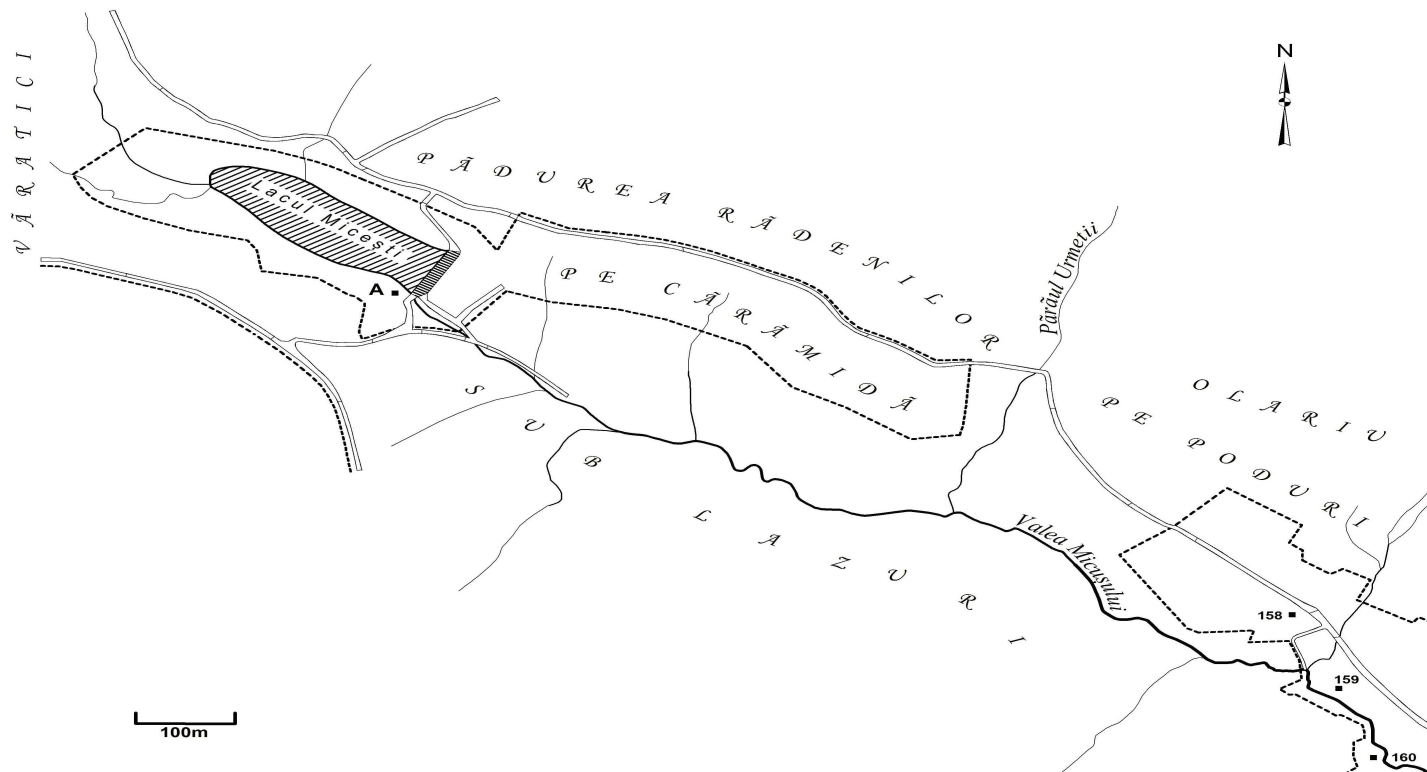
Micești (Micuș), Județul Cluj. Oameni și obiceiuri

330	317	Chici	Chiorean			x	nepotul Dinuță
331	318	Tilica (Boldijar)	Boldijar		x		fiicele, în paragină
332	319	Gusti Lui Vesa	Rusu	x			soția Valeria
333	320	Marc Nicolae (a lui Cula)	Marc	x			Marc Nicolae, casă nouă
334	321	Rusu Viorel a lui Vesa	Rusu	x			Rus Viorel cu soția Zoița, casă nouă
335	322	Arion Vasile a lui Toader	Arion	x			Arion Vasile cu soția, casă nouă
336	323	Arion Gavrilă a lui Toader	Arion	x			Arion Gavrilă cu soția, casă nouă
337	324	Culis (Hudrea)	Chicinaș	x			Hudrea Maria, fiică, renovată
338	325	Chicinaș Dinuța	Chicinaș		x		casa de vacanță nouă, nepotul lui Chici
339	326	Chicinaș Gavrilă (Buxi)	Chicinaș	x			Chicinaș Gavrilă, fiu, cu soția
340	327	Arion Artila	Arion		x		casa de vacanță nouă, soția
341	328	Rus Augustin a Petri Linii	Rus	x			casa de vacanță renovată
342	329	Săliștean Laurean (Tighileanu)	Săliștean	x			Fărcaș Anca, a cumparat de la nepoții lui Săliștean, renovată
343	330	Tinu Sicrului	Surd	x			Popa Mariana
344	331	Buzas Mihai	Buzas	x			„casa verde”, nouă
345	332	Onuța a lui Feșchii (Ioan)	Surd		x		fiul Surd Ioan și nepoții (Oșanu) (în paragină)
346	333	Surd Victorel	Surd	x			fiul Surd Aurel (Picu)
347	334	Dina și Todor de la Padure	Crișan	x			nora Ana, nepotul Vasile

Surd Vasile, Băraian Surd Stanca-Dacia, Surd Silvia-Adriana, Surd Gheorghe

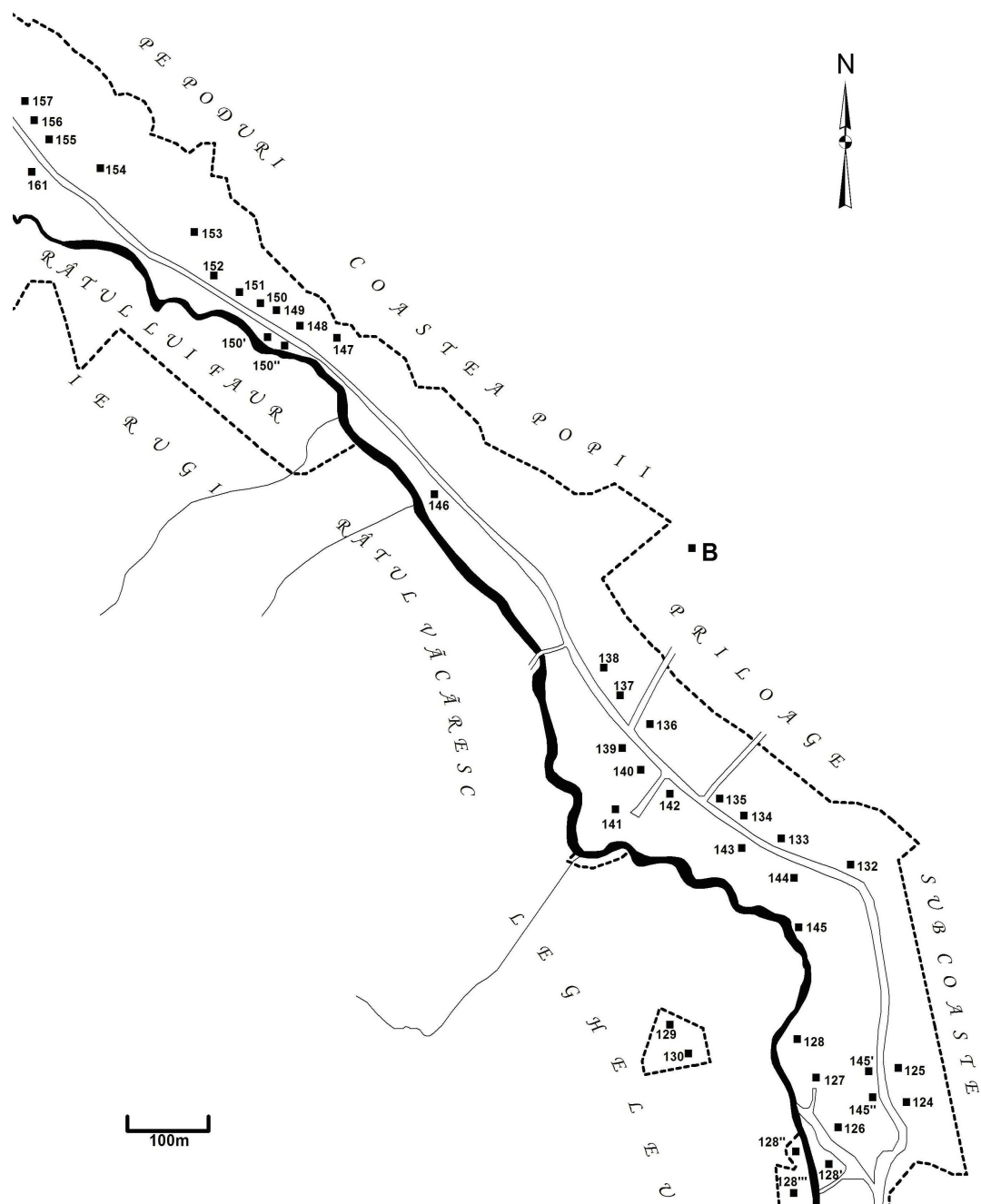
348	335	Ionaș a lui Macarie (Hepa)	Crișan		x		copiii
349	336	Ion a Popișchii	Crișan		x		ficele
350	337	Onuta Puținicu	Chicinaș	x			Chicinaș Ioan si soția Marioara
351	338	Nanea lui Șochel (Tănase)	Rus	x			Rus Ananie, cu soția Anișoara
352	339	Ciocușu Filăroaie (Gavrilă)	Popa	x			Coța Ioan (Nelu Raitii) și soția Mariuca
353	340	Ninu lui Lazar	Coța	x			fiul Augustin
354	341	Casa de rugăciune a cultului penticostal, fostă gospodărie a lui Surd Victor					
355	342	Petrea Coratorului (a Iancului)	Crișan	x			copiii
356	343	Broscau (Blaga)	Coța + Trif	x			pădurarul Trif
357	344	Rus (Cârcoșel)	Rus	x			fiul Rus Vasile si soția
358	345	Viorel a lui Gligoraș	Călugăr	x			Călugăr Viorel cu soția, casă vacanță, nouă
359	346	Surd Ștefan a Ioșcuții	Surd	x			generele, Călugăr Ioan (Teșferi)
360	347	Voasi a lui Ida	Coța	x			fiica, casă vacanță, renovată
361	348	Pilea Bărculii	Chicinaș	x			soția și fiul Viorel
362	349	Iorga Ilie	Iorga	x			soția Lenuta și fiul Valentin
363	350	Anisia Fasolii (Vila Ciulii)	Morovan	x			Morovan Anisia, soție
364	351	Fasolea	Chicinaș		x		Morovan Anisia, în paragină
365	352	Vâju Ștefan	Vâju	x			casă nouă, pe locul atelierului de reparat tractoare

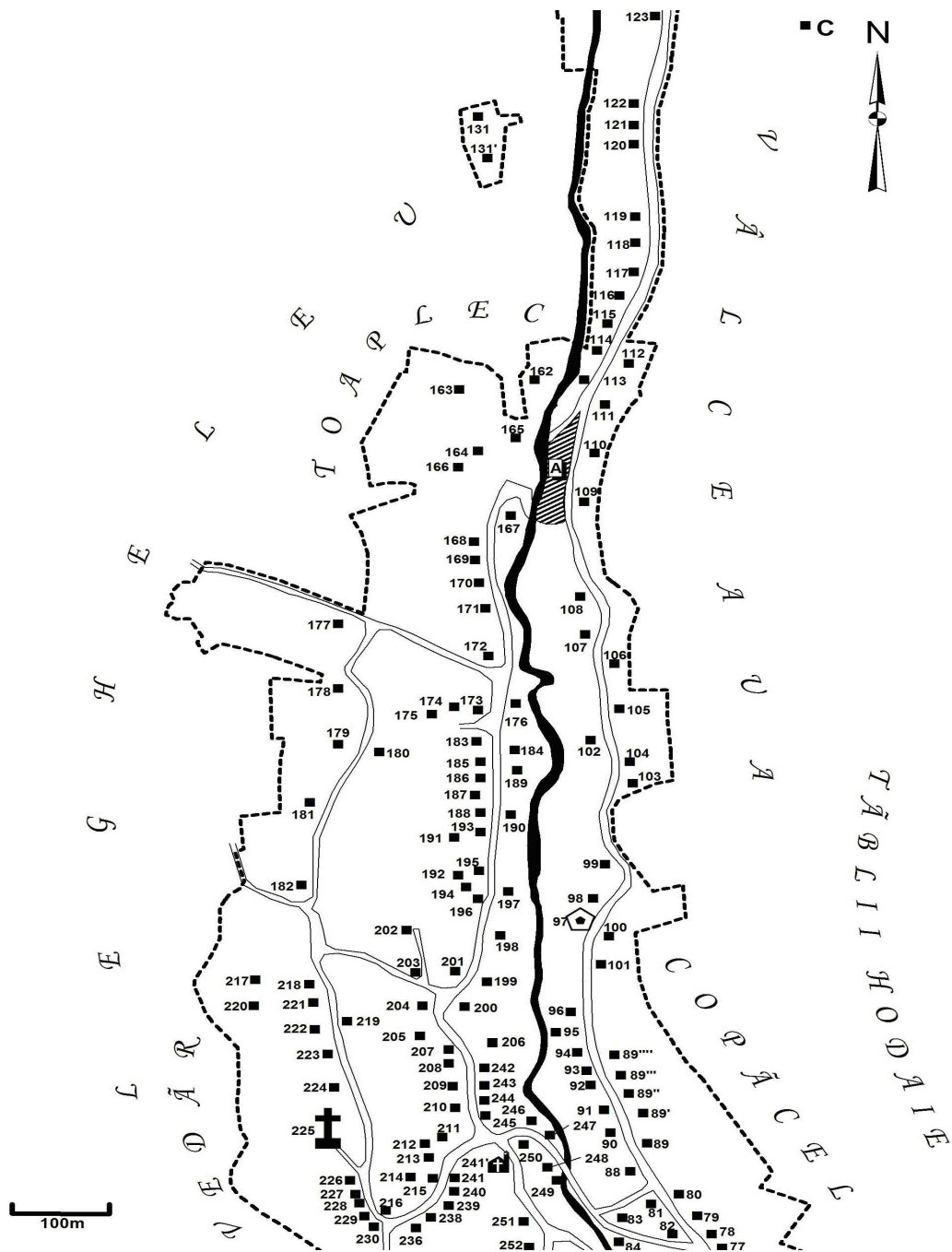
Micești (Micuș), Județul Cluj. Oameni și obiceiuri

Surd Vasile, Băraian Surd Stanca-Dacia, Surd Silvia-Adriana, Surd Gheorghe

Micești (Micuș), Județul Cluj. Oameni și obiceiuri

Micești (Micuș), Județul Cluj. Oameni și obiceiuri

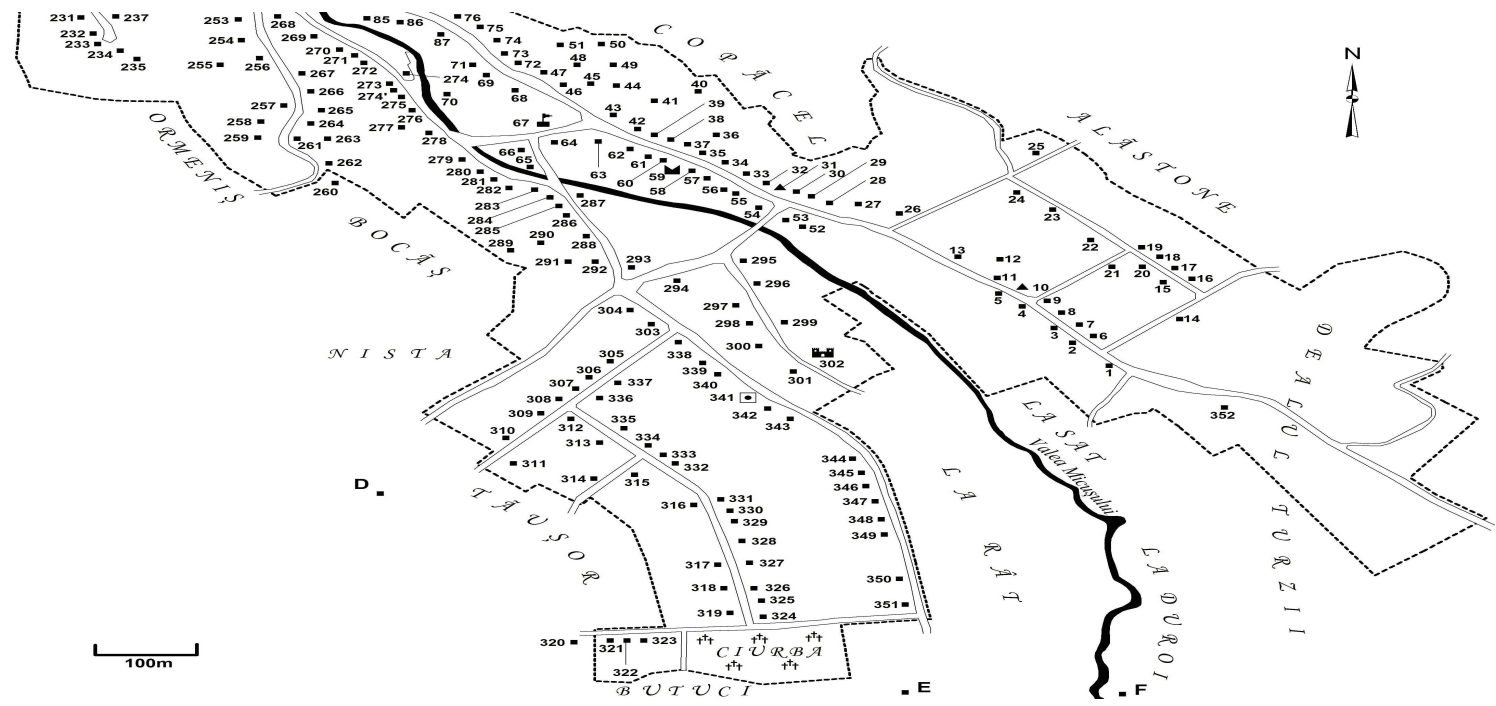

Fig. 4. Poziția gospodăriilor în vatra satului. Notă: Gospodăriile situate în afara vetrei satului, azi dispărute: A – Morărașu. B – Hornoi. C - Gligănița. D – Dina de la Pădure. E – Culiță din Bodeș. F – Deneș.

5. Recoltatul

Principalele culturi erau cele de grâu și porumb, la care se adăuga cartoful, acestea constituind suportul alimentar de bază. Grâul se secera normal, cu secerea, și pe alocuri cu coasa adaptată special cu o paletă din nuiele. Snopii de grâu erau adunați în clăi, o claie fiind formată din două jumătăți, ce însumau 32 de snopi.

Cei care aveau mai mult de secerat organizau în acest scop clacă. Duminica dimineată invitau mai mulți săteni, rude și vecini, care se delapsau în hotar la holdă, în grup, acompaniați de ceterași care cântau, în timp ce grupul de clăcași secera grâul.

La final, „clăcana” (grupul de secerători) se reîntorcea în sat, cântând alături de ceterași, fiind serviți cu jinars (țuică) din oiagă. Acasă, la gazdă, se servea o masă comună, după care „clăcașii” se reîntorceau la casele lor, spre marea mulțumire a gazdei.

Grâul strâns în clăi era dus la „arie” cu carul și / ori cu căruța și clădit în stoguri.

Locul ales pentru „arie” era Dealul Turzii (din jos și din sus de drum), fiind aproape de sat. Stogurile erau aliniate simetric, pentru ca printre ele să poată pătrunde batoza (mașina de treierat grâul). Forța motrice pentru batoză era indusă de la un tractor printr-o curea de transmisie, care punea în funcțiune întreg sistemul. Oamenii care încărcau batoza cu snopi se numeau „moșinari”, iar mecanicul ce asigura funcționarea tractorului și a batozei se numea „ghepes”. Sistemul depozitării recoltelor de grâu pe arie s-a practicat doar după război (al doilea), în relație cu plata „datoriilor” de război către URSS (Rusia de azi). Astfel, recolta de grâu a fiecărui țăran era vămuită pe loc, acasă, în lădoaie (hambare), aducându-se puține grâne. Acesta era sistemul de „cote” impus la aproape toate produsele agricole, inclusive animaliere (cotă de grâu, de lapte, de carne, de lână, de ouă, de fasole etc.). Într-un singur an, 1957, oamenii, în înțelegere mutuală, au depozitat grâul acasă, în șuri. Ulterior, intervenția energetică a partidului și securității a stopat brusc această practică, de teama ca grâul treierat în gospodăria fiecărui țăran să nu poată fi îndosit. La arie, pe Dealul Turzii, asista la treierat tot timpul un delegat de la... raion.

Sloganul afișat în proximitatea ariei de treierat, repudiate de țărani, era: „niciun bob risipit” (se spunea că dacă oamenii își treieră grâul acasă, se risipește din recoltă). După această dată, doar Căuaciul Irimie a mai adus grâul acasă, în șură (anul următor a fost constrâns de către miliție să-l ducă în arie, pe Dealul Turzii).

Porumbul cules în câmp cu pănușa pe știuleți era adus acasă în șură, unde era desfăcat (îndepărtarea pănușii), mai ales noaptea, când se organizau, de asemenea, clăci în acest scop.

Apoi, era urcat în podul casei, lipit în prealabil cu lut proaspăt, asigurându-se astfel păstrarea acestui produs, în condiții optime, pe durata unui an.

Cânepa era singura plantă textilă ce se cultiva pentru nevoile populației. Din cânepă se confecționau cămăși, nădragi de vară (pantaloni), tindee, străiți, merindări, obiele, izmene, poale, lepedee etc. Cânepa smulsă cu rădăcină, în faza verde, se așeza la topit în vale ori în topile special amenajate (gropi adânci de cca. 1 m de formă circulară sau dreptunghiulară, cu diametrul de cca. 4 – 5 m, care se umpleau cu apă din vale). Procesul de topire era de cca. trei săptămâni. Topitul, direct în vale, era mai rapid, deoarece apa era tot timpul oxigenată, dar era riscul ca la

viitură, cânepa să fie dislocată și cărată de curentul puternic de apă. Pentru a se fixa bine în apă, mănușile (snopii) de cânepă erau prinse cu cociumbi din lemn (pari de lemn cu o ramură lăsată la capătul gros, care ancora cânepa). Pe la mijlocul lunii august, începutul lunii septembrie, cânepa era scoasă de la topit. Aceasta era spălată la fața locului, cu apă din vale, operațiune prin care femeile și bărbații ce participau nemijlocit, se udau pe tot corpul. Cânepa spălată era dusă acasă cu carele sau căruțele și întinsă la uscat, pe lângă gardurile din gospodărie. Atunci satul arăta extreme de pitoresc, cu albul mănușilor de cânepă și mirosul specific, pătrunzător, al acestei plante. După uscarea, cânepa se melița și se transforma în fuior. Pozdării (resturile de tulpini uscate rezultate în urma melițatului) erau arși în cuptorul pentru pâine, fiind substituit lemnul. Fuioarele de cânepă se îngemănau în caiere și toarse cu mâna de către femei și fete. Apoi, firele se țeseau la război, rezultând pânza. Aceasta se fierbea apoi în vase cu leșie pentru a se înălbi (albi), se limpezea în vale și se croia, cu foarfeca, după nevoi. Același lucru se întâmpla și cu lâna, cu deosebire că după țesut, pânura era dusă la ștează (piuă) pentru a deveni mai mițoasă (pufoasă).

Ștezele (piuele) se aflau pe valea Ierii, la Băișoara și la Iara. Ștezarii (piuarii) veneau la timpul potrivit în sat pentru preluarea pănurilor de lână de la fiecare gospodărie, fiind adăpostiți cu caii și căruțele lor la Ianoșu Indreichii, la Picuțu ori la Ianoșu lui Buric.

După operațiunea de ștezure, pânura (țesătura din lână) era transformată în îmbrăcăminte de către croitorul din sat (Culița Melienii) și cel din Săliște, satul vecin (Vasilica Ilenii).

Din pânura sură ori feștită (vopsită) se făceau nădragi (pantaloni) și uioșe (sumane), iar din cea albă, cioareci (pantaloni strânși pe corp și pe picior). Tot din lână se confecționau țoalele (cergile) pentru acoperit. Din fuioarele de cânepă se confecționau funii (frânghii) pentru legatul animalelor, ori al fânului, pe durata transportului de la câmp, acasă. O „mașinărie” de acest fel era la Țuțu al Cantorului, care adesea era ajutat la confecționarea funiilor de către părintele Crișan Eugen. Din tulpinile de cânepă pentru sămânță (halduri), prin desprinderea țesutului fibros de pe tulpina lemnoasă, se obțineau sfășii. Din acestea, prin împletire, se confecționau bice (zdice), împletite în patru ori în opt (asociere a numărului de corzi) folosite la mânăatul animalelor. Codoriștea (coada de care se agăța biciul) era făcută, de regulă, din lemn de alun sculptat. Copiii utilizau biciul și la „zbângăit”. Atârnavă o pietricică în pleasna biciului (extremitatea acestuia), și prin rotire deasupra capului și lansare în față, piatra se desprindea cu șuier specific, similar cu cel al ghiulelelor de la pușcă, căzând la distanțe relative mari. Prin acest procedeu (al zbângăitului), copiii se răzbunau pe gospodarii care i-au bătut ori i-au certat din careva pricini, zbângăind pe ciripurile (țiglele) de la casa ori șura lor, care, de regulă, se spărgeau la impactul cu „ghiuleaua” lansată din bici. Din cauza distanțelor mari de la care se acționa (50 – 100 m), copiii reușeau să fugă și să scape de furia gospodarului păgubit.

6. Hrana și cutumele casnice

Meniurile erau destul de limitate, ca varietate. De regulă dimineața „se prânzea” mămăliga cu lapte și ratută (omletă). La amiază (prânz) se gătea o zamă (ciorbă) de varză, cartofi

ori fasole, cu ceva carne fiartă de porc. Seara, la cină, se relua meniul cu mămăligă, dar de data aceasta „toponită” cu brânză (un strat de mămăligă, un altul de brânză, asociate cu unsoare de porc). Când brânza era prea puțină ori lipsea, se mânca mămăligă caldă cu silvoită moale (diluată cu apă). La școală, părinții puneau în straiță (traistă) copiilor câte un măr, toamna câteva prune și nuci, iar iarna pită cu silvoită ori mămăligă (cu silvoita rămasă de la masa de seară, tăiată în felii și rumenită pe plită). Odată cu coacerea pâinii în cuptor se mai pregăteau palanete și cocorăzi, fie de cu curechi (varză), fie cu brânză, ori prune proaspete, dacă era toamnă. Protuberanța ce rezulta în urma coacerii pâinii în cuptor, o bolfă (umflătură) rezultată din masa pâinii, se numea druț, mult râvnit a fi consumat de către copii.

La sărbători și duminica se gătea friptură, sarmale și supă de pasăre (leveșe), la care se asocia și delicioasa mămăligă cu tocană de pasăre ori de oaie.

Porcul se prepara în special pentru untură și slănină. Untura, sărată cu mărătoare (apa sărată din hotarul satului) și ușor afumată, se păstra alături de slănină în podul casei, mai răcoros vara, acestea fiind substituentul uleiului vegetal și al salamului cu „E”-uri de astăzi. Când grâul era prea puțin, se prepara pâine din amestec grâu-porumb ori se cocea pâine din seară, foarte gustoasă și aromată. Cu jintuiala rezultată de la prepararea cașului se făcea balmoș, iar cu urda, delicioasele clătite (plăcinte subțiri). Ca și în alte părți, de Crăciun, se pregăteau pentru casă și pentru colindători covrigi, pupeze și colaci. Covrigii se dădeau la copiii mai mici, care veneau la colindat în ziua de ajun, iar colacii la copiii mai mari, care colindau până seara târziu (colaci de rudă, în sensul că aceștia aveau la mijloc o gaură mai largă, fiind înșirați pe un băț cioplit, lung de cca. 2 m, numită rudă, ce era ținut la ambele capete de către cei doi colindători). „Mulțămita” (urarea de mulțumire) ce încheia colinda era de regulă, formulată astfel: „să rămâi gazdă sănătoasă cu o colindă frumoasă de la noi de la vreo doi... de la cinci colindători” – se spunea numărul pentru ca gazda să știe câți covrigi să pregătească; cei care veneau la colindat cu ruda, adăugau, „colac de rudă”, iar în chip hilar, dacă casa gazdei era mai șubredă, adăugau pe șoptite „casa ți se-mburdă” (se răstoarnă). Dacă gazda era mânioasă, și auzea și aceste ultime urări, îi înjura pe colindători, și nu le dădea nimic. „Pupezele” (împletituri de forma unui bust uman) erau date doar fetelor.

Laptele de vacă ori bivoliță era dus zilnic la lăptărie, fiind singura sursă financiară pentru gospodărie, plătit și atunci ca și acum, sub prețul pieței. Aproximativ, în fiecare lună se pregătea marfă pentru oraș (lapte, smântână, sămătișe - brânză de vacă, unt proaspăt, ouă și câte una, două găini). Acestea erau potrivite cu grijă în desagi de cânepă, ce erau purtați în spate, până la Turda ori Cluj, cale de 18-20 km, pe jos, fie iarnă, fie vară.

Iarna se ortăceau mai mulți săteni și mergeau în cete la oraș, să nu-i atace lupii ori oamenii răi (tâlharii de drumul mare). Reveneau noaptea acasă istoviți, cu câțiva bănuți pentru fotoghin și o franzelă albă la copii. Uneori, din cauza viscolului ori a ceții, se mai rătăceau, ajungând prin satele vecine.

Toamna, de regulă, se comercializau la piață și cartofii. Fiind o marfă grea, pentru transportul acesteia la piață, în oraș, se tocmea un căruțaș (sechereș) care ducea cu căruța proprie sacii cu cartofi a mai multor săteni.

Pentru că adesea drumul pe la Văratici, mai aproape de Cluj, era înglodat (noroi, ogașe etc.), se utiliza varianta pe la Rocoteș, mai lungă, dar mai ușoară pentru cai, ieșindu-se la „drumul țării” (șoseaua națională) în dreptul actualelor lacuri de la Sărmătin (Mărtinești). Oamenii însoțeau transportul pe jos, iar unde caii se poticneau din cauza greutății mărfii, ajutau prin împingerea cu mâinile a căruței. Uneori, când marfa era multă, până se trecea de Dealul Turzii și se ajungea la Rocoteș, se puneau în fața calului și a căruței, doi boi cu tânjală, care ajutau la învingerea acestui prag gravitațional, operație care se numea hogluit. Hogluitul se practica și la plug ori la căratul recoltei. Ca să se ajungă la timp la piață, în oraș, se pleca dimineața devreme (orele 2-3, după miezul nopții, cei cca. 25 km fiind parcurși în cca. 4-5 ore. Când ajungeau la șoseaua națională, actuala E60, căruțele erau obligate să fie echipate cu lămpaș (felinar), pentru a se pune în evidență în traficul auto, destul de anemic la acea vreme.

La sfârșit de săptămână camera în care se locuia, se igieniza prin așa-zisa „lîpire a feței căsii” cu un amestec de lut cu apă (cir) ce era distribuit pe podeaua nepardosită a camerei cu o cârpă „higroscopică” (lipitoare). Era o treabă nu tocmai plăcută și ușoară pentru femei, mai ales iarna. Dar cred acum, după experiența vieții a peste o jumătate de secol, că acest obicei, această cutumă era... o mare prostie! Și ca aceasta (prostita) să fie desăvârșită, peste acest strat subțire argilos și umed se împrăștia cu mâna liberă ori cu ciurul, țârfa. Țârfa este un nisip roșcat, datorită conținutului ridicat de oxizi de fier. Aceasta era adusă cu carul ori cu desagiile de la o minicariere de sub Ormeniș, unde toamna, adesea se stătea la rând, să se prindă țârfa cea mai mândră (mai roșie, datorită exizilor de fier mai abundenți). Gropile pentru țârfa și lut se săpau cu hârlețul și lopata. Lutul se scotea de la Spoială și de la Calea Lutului, aproape de Dealul Săliștii. Țârfa (arina) împrăștiată pe podeaua camerei se lua în picioare ori încălțăminte, iar seara „urcată” în pat. Ziua, când se mătura „fața căsii” cu mătura de mestecăn, se ridica praf în toată încăperea, sporind „zestrea de mizerie” a locuinței. Nici acum nu am înțeles rostul acelei practici atât de grele și atât de păgubitoare pentru igiena casei!!!

Pereții interni și exteriori se spoiau (văruiau) de regulă, de Crăciun ori de Paște, cu var alb întins cu meseleu din păr de porc (bidinea). În var se introducea „mierăială” (albăstreală), care imprima pereților această culoare mai vioaie.

Toamna se lipea cu lut și podul caselor pentru depozitarea cucuruzului (porumbului). Sub case se săpau de regulă pivnițe cu boită (boltă), susținute de ziduri trainice din piatră, unde se păstrau cartofii, sfecla furajeră și zarzavaturile. Majoritatea gospodăriilor aveau camere cu lădoaie (hambare) în care se păstra grâul și făina (fărina). Cei care aveau porumb mai mult își amenajau în curte coșere pentru depozitarea acestei cereale.

7. Cutume de igienă colectivă și personală

Gunoii de grajd se depozita în proximitatea grajdului (a poieții) într-o groapă neimpermeabilizată. Urina (pișalăul) rezultată se drena și aceasta în groapa cu gunoi, ajutând la fermentarea întregului amestec. Closetele și dejecțiile de la porcine și păsări se amestecau cu gunoiul de grajd, rezultând un îngrășământ natural complex și indispensabil pentru fertilizarea solului, fiind lăsat o perioadă în platformă pentru a fermenta. Toamna și primăvara gunoiul era

transportat cu carele și / ori căruțele în câmp, și împrăștiat cu furca. O tarla bine gunoită necesita reluarea procesului de îngrășare a solului abia după 2-3 ani. Greșeala generală era aceea că platformele de gunoi din curte se amplasau în proximitatea fântânilor, ducând la poluarea apei cu nitrați și substanțe fecaloidmenajere, extrem de periculoase pentru sănătatea întregii familii. Așa se explică faptul că pentru băut se utiliza apa fântânilor din vecinătate, nepoluate, ori a izvoarelor din proximitate. Apa de la șipot era adusă cu ulcioarele de lut, ori cu fedeleșul (canistră confecționată din lemn, purtată pe umăr, cu ajutorul unui cârlig).

Baia consta în utilizarea apei încălzite pe soba din casă, recipientul fiind, de regulă, un ciubăr larg, în care se încăpea, în poziția șezut, cu întregul corp. Pentru a îndepărta cu eficiență murdăria de pe corp, apa se amesteca cu leșie, rezultată prin opărirea cenușii din lemn ori din cocenii de porumb. Astfel, se asigura și o protecție împotriva scabiei (râiei).

Săpunul era cel făcut în casă, din grăsime și sodă caustică. Pentru descâlcirea părului, fetele și femeile utilizau fotoghinul (petrolul lampant). Astfel, capul era protejat și împotriva pediculozei. Baia corporală integrală se făcea de regulă sâmbăta după masa, ori seara, înainte de culcare. Lenjeria intimă și lenjeria de pat se spălau tot odată pe săptămână, de regulă lunea. Aceasta era introdusă într-un ciubăr mare, fiind opărită cu leșie. După ce temperatura apei cu leșie scădea la 20-30°C, femeile frecau cu mâna și săpunul fiecare porțiune a rufelor (zolitul hainelor). Pentru limpezire, întreaga grămadă de rufe era dusă cu ciubărul cu rude, la vale, unde fiecare piesă era bătută cu maiul de lemn pe o piatră plată pentru a se asigura calitatea actului de spălare. Iarna, pentru limpezitul hainelor la râu, se săpa în masa de gheață o copcă.

După uscare, hainele împăturite se așezau în canapei (un fel de ladă utilizată și în loc de scaune). Cămășile erau călcate cu ticlazul (fierul de călcat), în care se introducea jăratec din sobă.

Vara, baia corporală totală se făcea în vale, de regulă în afara perimetrului satului, din motive de... pudicitate.

Resturile vegetale din gospodărie erau arse cu regularitate, iar primăvara, la mijlocul lunii aprilie, curțile și grădinile erau supuse unei „toaletă generale”, pomii fiind văruți pe tulpină până la înălțimea de 1-1,5 m. Nimeni nu utiliza substanțe chimice pentru stropitul pomilor ori a legumelor. Gândacul de Colorado a ajuns în perimetrul satului în primăvara anului 1958, când întreaga școală (elevi și profesori) a fost mobilizată în căutarea temutului dăunător al culturilor de cartofi și tomate. A fost depistat într-o cultură de cartofi în locul numit „Butuci” de către elevul Trif Gavrilă (Bila) din Săliște.

Animalele moarte (mortăciunile) erau depuse într-un puț special amenajat în locul numit „După Garduri”, în spatele gospodăriei lui Lazăr a lui Bornoii. Din când în când, peste leșurile de animale se turna acid sulfuric și var nestins, pentru a se evita apariția unor epidemii. Astăzi, animalele moarte în gospodărie se pun în câmp, pentru a fi mâncate de către păsările de pradă, ori se îngroapă.

Nimeni nu avea amenajată baie în casă! Abia în anul 1981, după introducerea apei potabile de la Șipotul Mare, s-au amenajat băi în cele 75 de gospodării, alimentate cu apă curentă. Astăzi (2013) multe sunt abandonate, fiind transformate în depozite de cereale.

Repulsia față de apă și săpun nu a fost învinsă, iar deprinderile de igienă corporală zilnică nu s-au cristalizat nici până în zilele noastre, rămânând pe mai departe un câmp de educație, și de ce nu, de măsuri punitive, adecvate, în special pe linie sanitară.

Practica depozitării gunoiului direct în vale, ori în proximitatea acesteia nu a fost abandonată, în pofida includerii satului în sistemul generalizat de colectare centralizată a deșeurilor și dotarea cu pubele corespunzătoare, începând cu anul 2010. Prețurile și pungile de plastic parazitează cursul văii de la izvoare și până la vărsare, acest „peisaj”, fiind din păcate, dominant la nivelul întregii țări. Fără măsuri legislative și intervenții administrative ferme România rămâne și în mileniul trei cu cota de deșeurii cu care s-a „înzeștră” în mileniul care a trecut!!!

8. Nunțile și hora satului

Nunțile (ospetele) se anunțau din timp, prin biserică. Cu cca 2-3 săptămâni înainte de data nunții avea loc acțiunea de „chemare la ospăț” - Chemătorii erau o echipă compusă din două fete și doi feciori de joc (jucau în hora satului) îmbrăcați în costume populare și bote (bastoane) din fier, ferecate cu panglică tricolor. Panglică tricolor purtau și fetele în păr și feciorii la pălărie (clop). La nuntă era invitat tot satul. Cu ocazia chemării, fiecare familie dădea 2-3 ouă la chemători, care erau folosite de către bucătăreasa (socăciță) tocmită pentru nuntă la pregătirea „tortatei” (tortului miresei).

Nunțile se țineau de regulă duminică, și constau în mersul la „curunie” (cununie), la biserică, cu căruțele cu nuntași și oameni mai apropiați, având în față doi călăreți cu cai împodobiți special cu cănaci – [pomponi] la urechi, prime (panglici) tricolore în coamă și lepede pe spate în loc de șauă (cearșaf lucrat manual, în culori vii). În prima căruță erau ceterașii, urmași de căruța cu miroii (mirele și mireasa) și nănașii, și apoi celelalte. Întreg alaiul era dominat de un stegar și un taroste. Steagul era făcut de către Crucița Nacului, și consta dintr-o combinație de material textil, colorat în roz, prins de un băț, bine lustruit, pe care se fixau zurgălăi și clopoței din alamă. Suplimentar, steagul era împodobit cu flori de sasău (plantă decorativă de grădină, cu frunzele pieltoase, strălucitoare la lumina zilei). Prin mișcare bruscă, în plan vertical, clopoței și zurgălăii de pe steag produceau un sunet specific, ritmat. Steagul și stegarul erau fala ospățului! În fața alaiului era tarostele, care adesea se mai dădea jos din căruță și saluta trecătorii ori oamenii de prin ogrăzi (curți). Acesta (tarostele), ca și azi, conducea întreaga desfășurare a nunții. Cel mai renumit taroste a fost Rus Gavrilă (Gabor), iubit și apreciat de către întreaga comunitate rurală. După cununia de la biserică, alaiul revenea la locul nunții, de regulă la casa unuia dintre miri, unde șura era gătită în acest scop cu mese și împodobită pe pereții interiori cu „lepede de casă”. În drumul de la biserică și până la locul nunții, se proceda la „legarea acestuia (legatul drumului), ce consta în bararea drumului cu un lanț sau o funie (frânghie) de către un grup de săteni, care solicitau nănașului o taxă pentru a da liber alaiului (dezlegatul drumului). Adeseori această tocmeală genera încăierări între ceata de nuntași și cei puși pe „căpătuială”, mai ales dacă unul dintre nuntașii din căruțe ori oamenii nănașului mare tăiau funia ori forțau dezlegarea lanțului.

Surd Vasile, Bărăian Surd Stanca-Dacia, Surd Silvia-Adriana, Surd Gheorghe

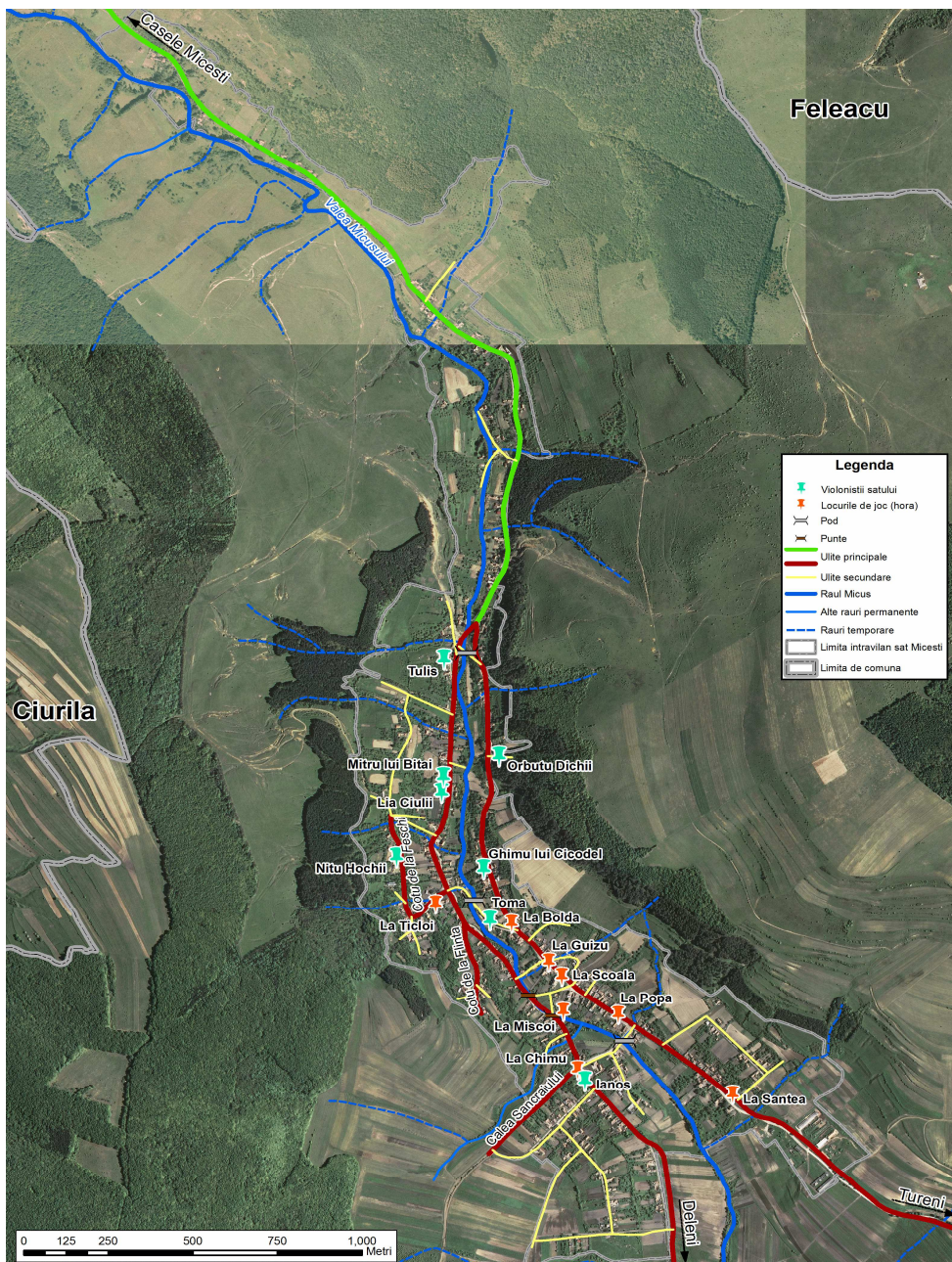

Fig. 5. Locurile de joc (horă).

Alaiul de nuntași sosiți în curtea gospodăriei unde avea loc nunta era întâmpinat de către socăciță (bucătăreasă), care arunca dintr-un blid de lut, grâu pe miri și nuntași, în timp ce aceștia se roteau într-un cerc larg, ca simbol al belșugului. În timp ce arunca grâul, socăcița descânta, cu cuvinte măgulitoare la adresa mirilor, nașilor și părinților (exemplu: „țâpă (aruncă) grâu, nu țâpa pleavă, că mirele-i om de treabă”).

Socăciței i se alăturau și alte femei care ironizau, prin descântecele lor, anumite persoane pe care nu le agreau (exemplu, dacă persoana ironizată era mai negricioasă (brunetă) se spunea: „iese lelea la porțiță, neagră ca o diboliță” / ori „ai o mândră... albă tare, ca fundu de la căldare și mă tem că s-o albi... odată cu dibolii (bivolii)”. Apoi în sat comentariile continuau multă vreme. În jurul orelor 14⁰⁰ sosea grosul nuntașilor și se așezau la masă. Aceștia purtau desagi și străiți pline cu cinste (daruri) pentru tânăra familie, care consta în unelte și ustensile de bucătărie. Unii completeau darul material și cu o sumă de bani. Alții, care nu aveau cinstea (darul) la ei, fiind lipsiți, promiteau tinerei familii, prin gura tarostelui, o mială ori o vițea, pe care le aduceau la timpul potrivit în gospodăria noii familii.

În timp ce se servea masa, printre nuntași se deplasau agale ceterașii, acompaniați de gordonaș. Spre seară se încingea hora și cântecul individual ori de grup pe la mese. Momentele esențiale ale nunții constau în adunatul cinstei (darurilor, cadourilor) și descântatul la găină.

Tarostele anunța în gura mare și arăta întregii nunți cinstea dată de către fiecare familie de participanți. Descântatul la găină era obligația socăciței nunții. La momentul potrivit, aceasta apărea în fața mesenilor cu o găină jupuită, împodobită cu flori, pe care o înmâna nănașului mare, de la care primea o sumă de bani. De la bucătărie și până la masa nănașului, socăcița „descânta” cu găina pusă pe o farfurie. „Descântatul” consta tot în ironii la adresa nănașului și a mirilor. După miezul nopții urma „jocul miresei”, fiecare bărbat care invita mireasa la joc, trebuind să-i dea o sumă de bani. La masă se servea de regulă friptură de porc ori de vițel și mult râvnita supă de găină cu tăiței de casă (leveșe). În loc de pâine se servea colac.

În timpul nunții se desfășurau reprize de jocuri, într-un spațiu mai larg, în curte. Nunțile țineau până dimineața, iar uneori până a doua zi, seara.

Horele (jocurile) satului se țineau cu regularitate, în fiecare duminică după-masa, cu excepția perioadelor de post. Ceterașii (violoniștii) satului erau majoritar țigani localnici. Astfel, Ianoș, cu mustața lui tip rândunică, era primaș, Nițu Hochii, contralău și a lui Tuliș (Dan), gordonaș. Mai cântau, alături de cei mai sus menționați, Orbuțu Dichii și Toma Chichii. Dintre români, cântau frecvent Ghimu lui Cicodel, Mitru lui Bitai și Lia Ciulii. Din satul vecin, Săliște, cânta neîntrecutul și îndrăgitul violonist Leru Poanchii. Ceterașii erau tocmiți din timp, fiecare fecior și fată de joc (peste 14-15 ani) fiind obligat să retribuiască muzicanții cu o cantitate de grâu sau porumb, toamna după recoltat. În sat erau statuate câteva locuri pentru joc (horă). Astfel, era un loc de joc la Boldă (Ionaș de la Boldă), vizavi de Băieș, altul în drum la Cantoru Alexe și la Guizu, un al treilea la Școală în curte și al patrulea la preotul Crișan Eugen, în drum, sub păr. Un alt loc era cel de pe grădina Chinului, de pe Lab (Labul lui Pițilie). La fel era renumit locul de lângă vale, de la Aurelu Danii.

Iarna, jocul de desfășura în șura unui săteam, cu acordul acestuia. Una dintre șurile folosite frecvent în acest scop era cea de la Nana lui Bornoii, unde Țică a lui Faur, proprietar,

oferea cu generozitate spațiu de horă la șura lui. Prin desele tasări ale solului, locul de joc devenea colbos (profăs), fiind stropit în pauze cu veadra (găleata) cu apă. În jurul jocului stăteau admiratorii, de regulă părinți și copii, dar și orășeni veniți la rude ori cunoștințe. „Bătălia” între feciori la hotă se dădea pentru „jucatul 'nainte”, adică de a fi primul în șirul de jucăuși ce invită fetele la horă. „Băgatul” în joc a tinerelor fete și băieți se făcea la Paște, când feciorii cu „state mai vechi”, îi „vânau” pe viitorii jucăuși, aflați prin preajmă, îi aduceau cu forța la horă și le dădeau fata la joc. Apoi aceștia se numeau „fieciori băgați în joc”.

9. Facerea junarsului (a țuicii)

Acesta se prepara exclusiv din prune foarte coapte și căzute pe jos. Cele rămase pe prun se scuturau, și din ele se prepara silvoiața (majunul). Prunele pentru țuică se păstrau la fermentat în buți (butoaie), de regulă în pivnițe. Buțile erau confecționate din lemn de stejar ori de salcâm (acăț) de către mocanii (moții) ciubărari, care veneau vara și toamna în satele de la șes, în acest scop (Neagra-Poiana Vadului, Săcătura – Vadul Moților de pe Arieșul Mare). Cazanele pentru țuică se instalau la Șipotul Mare, apoi mai în aval, pe pârâu, la Pavel, la Flitoc, la Noia, la Dioaba, la Nașa de la Moară, și mai recent lângă vale, la Aurelu Danii (vezi fig.). Focul trebuia să fie „molcom” și continuu, pentru a obține o țuică de calitate. Prima curgere de alcool se numea „vodcă”. Apoi vodca era reintrodusă în alambic, a doua curgere constituind adevărata țuică (în limbajul local, întoarsă de două ori). La curgerea a doua, primii 2 – 3 litri aveau un conținut ridicat de alcool (peste 60 grade) și produsul se numea „rezeș”. Acesta (rezeșul) se colecta separat și se păstra ca spirt medicinal. Nu se făcea țuică din mere, ca astăzi. Acestea erau utilizate pentru consum proaspete ori conservate prin uscare și consumate sub formă de „corobețe” fierte. De regulă, fiecare familie producea câte 20 – 50 litri de țuică, uiumul (cota) la cazan fiind adesea prohibitiv (cazanele erau ale statului). Țuica era destinată exclusiv consumului familial, pe toată durata anului. Rare, erau cazurile când se înregistra vânzare de țuică. Aceasta era adesea folosită în cazuri de excepție, cum ar fi cel de boală, când se făcea cadou medicilor de la oraș. Ne fiind rotor acționat electric, învârtitul manivelei la cazan pe toată durata procesării țuicii era o treabă nu tocmai agreabilă.

Peste tot, la toți sătenii, țuica era de calitate excepțională. Nu se practica falsificarea acestui produs ori substituirea lui. Azi se produce țuică din toate categoriile de fructe de pe plan local (prune, mere, pere, vișine, cireșe, corcodușe etc.), adunate și păstrate pentru fermentare în butoaie din metal și/ori plastic. Cea mai aromată este țuica de pere. După modul în care se păstrează fructele pentru fermentare, de gradul lor de maturare (coacere) și vasele în care se păstrează, depinde în mod decisiv calitatea țuicii.

10. Luatu-n cătănie

De regulă, tinerii de 20 ani erau chemați, cu ordin, sub arme. Înainte de stagiul militar efectiv, viitorii ostași erau convocați la asăntare (control medical), ocazie cu care cei cu boli ori defecte fizice ori psihice erau declarați inapți. Cu o seară înainte de plecare la armată, în casa

tânărului recrut se organiza o petrecere de rămas bun, cu ceterașii. În ziua plecării tânărul era petrecut cu alai prin sat, rânduindu-se mai multe opriri pentru joc (horă), ultima fiind hora (jocul) de la Sântea, din capătul satului. Acolo, cel chemat sub arme, (răguta) își lua rămas bun de la părinți, prieteni, cunoscuți și consăteni, punea cufărul în căruță și însoțit de regulă de tatăl său, pleca spre comisariatul militar din Turda, de unde apoi era distribuit la o unitate militară din țară. Alaiul ce însoțea pe tânărul recrut pe ulițele satului cânta cântece specifice, de cătănie.

(„Eu mă duc mândră, mă duc
În cătane, nu la plug
Eu mă duc mândră-n cătane
Treci valea de-mi spală haine”)
(„Când ies satule din tine
La dușman îi pare bine
Numai mie-mi pare rău
Că mă duc din satul meu”).

Drăguțele din sat trimiteau feciorilor aflați în cătănie scrisori de dragoste speciale, brodate cu hârtie creponată, colorată în roșu.

În concediile din timpul stagiului militar ori la terminarea acestuia (vârsta de 23-24 de ani), feciorii satului se căsătoreau, în aceeași gospodărie coabitând, de regulă, două familii.

Cătănia dura prin anii 1950, 3 – 4 ani (4 ani la marină). Apoi s-a redus la 2 ani, respectiv un an și șase luni, iar absolvenții de învățământ superior efectua un stagiu militar de șase luni (cu termen redus). Astăzi, după accederea României în Tratatul Militar al Atlanticului de Nord (NATO), serviciul militar se efectuează pe bază de voluntariat, fiind vorba de o armată de profesioniști.

11. Horitorii și ceterașii satului

Cei dăruți cu voce pentru cântec erau relativ puțini. Ei (ele) cântau la ospete (nunți), în șezători, pe hotar la lucru, ori noaptea pe uliță, iar mai târziu la căminul cultural. Aceștia erau cunoscuți în tot satul ca având glas fain, remarcându-se printr-o anumită hore (cântec).

Dintre cei pe care i-am cunoscut, îl evoc pe Ghiguța Bitangului (Cotreancu) cu cântecul lui inegalabil: „Adă Doamne trenu-n gară”, pe Nașu lui Chichiri („Când m-apropii de-al meu sat”), Gheorghe a lui Feșchi (Horea lui Vălean) și Ilie a Flintii (Cine dorește năcaz). Între anii 1958-1965 cânta frecvent pe scena căminului cultural duetul Onecu lui Iuga (Iuga Ioan, junior) – Tilia lui Porumb (Otilia Porumb) și Anuța Lupii (Lupea Ana).

De o voce bună se bucură nana Miluca a Cantorului (Chicinaș Emilia), care evocă într-o colindă specifică, drama sătenilor din Indol (Deleni), a căror sat a fost ars în întregime în octombrie 1944, la retragerea armatei germane.

„Nemții satu ni l-o aprins
Și nimeni nu ni l-a stins
Și apucarăm ăst Crăciun
Ca să stăm cu toții-n drum!”

În „Monografia etnologică a județului Cluj”, vol. III, Zona Câmpiei Transilvaniei (2011), renumitul folclorist Zamfir Dejeu pomeneste la pagina 520, opt nume de persoane de la care a înregistrat cântece și colinde specifice. Astfel enumerăm:

1. Popa Simona Dorina – Pițigaia;
2. Chicinaș Emilia – De cântat după vecină, Colo-n sus și mai sus, Scoală-te gazdă din pat, Și așează-mi vine câteodată, Noi mereu pă drum de piatră, Cine nu ști cum îi doru, Fetițele din Bălgrad;
3. Ciortea Ioan (Cantoru) – P-aiest râț cu flori frumoase, Io mă duc mândră-n cătană, Nu-i mai bine ca la clacă, Marișcă, muierea me, Hora oilor, Mureșană, Ungurește;
4. Chicinaș Vasile – Cucule, pasăre mândră;
5. Surdu Gheorghe (Feșchi) – Câți feciori de-a me' măsură, Horea lui Vălean;
6. Cota Dumitru (Raita) – Adă doamne vara iară, Eu nu zâc și nu mă jor;
7. Chicinaș Ioan (Olinte) Merișor cu mere coapte. Bună dimineața, nană.
8. Sârma Eugen – Mureșană.

Desigur, au fost și mai sunt în Micuș și alte voci și talente folclorice, dar care nu s-au afirmat cu suficientă forță pe plan local și zonal (exemplu Surd Ioan – Onuța lui Șucă a Bârșii, Vasilică a Onașii).

Fig. 6. Ianoș și Nitu Hochii, ceterași.

Ceterașii (violoniștii) erau majoritar țigani, stabiliți în sat. Lângă biserică stătea Nițu Hochii, care era contralău, lângă Meman era casa lui Tuliș, gordonașul (violoncel), iar pe ulița de la Friguțu locuia Orbuțu Dichii (avea un ochi nefuncțional, ca urmare a unei altercații). Amintim apoi pe Ianoș a lui Veronica cu mustață „a la Bismark” (stătea pe Lab vizavi de Nanea de la Tănase) și pe Toma Chichii, a cărui casă era lângă vale, pe actualul amplasament al casei părăsite ce aparține lui Nelu Iulișchii.

Ceterași români au fost doar trei: Mitru lui Bitai, ce avea casa vizavi de Brihan și a cărui fată, Viorica, cânta frumos, cu vocea, cântece populare locale, Lia Ciulii și Ghimu lui Cicodel acesta locuind pe ulița Friguțului, între Silie a Bârșii și Tinu lui Costan. Ar fi nedrept să nu-l pomenim pe cel mai renumit ceteraș din împrejurimi, pe Leru Poanchii din Săliște, care cânta frecvent la nunțile și petrecerile din Micuș.

12. Slujitorii satului

Oamenii în serviciile satului [ciurdarii, ciobanii (păcurarii), șustării (pantofarii), căuacii (fierarii), tâmplarii și moașele] aveau un rol determinant în economia și viața rurală, primele trei „meserii” fiind, de altfel, esențiale pentru comunitatea satului.

Ciurdarii (îngrijitorii turmelor de animale) erau, de regulă, localnici, ei fiind răspunzători de animalele gospodarilor în timpul zilei de pășunat. Erau retribuiți, de regulă, în natură (bucate – grâu, porumb), dar era adesea aplicată și forma mixtă (bani, hrană, bucate). Dintre ciurdarii de seamă, amintesc pe Sandu Rusului, cel mai renumit „bivolar” și pe Gheorghe a Lupii. Sandu Rusului era un bărbat voinic, dar lent, ca și ciurdea (cireada) pe care o păstorea, bivolițele. Într-o dimineață, fiind obligat de împrejurări să se „miște” mai repede, pentru a opri animalele să o ia razna, chiar în centrul satului, a fost nevoit să alerge puțin, fapt ce l-a deranjat foarte mult, tânguindu-se mai apoi sătenilor de efortul făcut („măi, oameni, am fost nevoit să fug să întorc bivolița lui X, de la Chichiri până la Sandica”, cele două gospodării fiind, de fapt, vecine, gard în gard; această „întâmplare a rămas până astăzi ca etalon de măsurare a leneviei pentru micușeni).

Gheorghe a Lupii era un om scund și păstorea cireada de vaci, ajutat de copiii lui. Era vrednic și iubit de către săteni. La fel erau și ciurdarii Șonii (Neoana Șonii și Ghiga Șonii, zis Tranda), care au păstorit satul pe durata unui sfert de secol.

La cireada de cai era renumită țiganca Melinteana, iar la cea de porci țiganul Rostaș Ștefan din Săliște, care stătea vara în casa Gârloaie de lângă Băbuc, și Lia Oniuchii, zis Rânja, care păstorea porcii alături de consoarta lui, poreclită Ciucica, din Pruniș (Slivaș).

Dintre ciobani, se detașează prin tradiție familia Marc a lui Niculici, neîntrecuți și pasionați oieri din zonă. Toți știau să cânte la fluier și au făcut din păstoritul turmelor de oi pasiunea vieții lor. Astfel, cel mai în vârstă era Cula (Marc Niculae), Marc Ștefan, urmat de Nașa (Marc Ionaș), Gheorghe (Marc Gheorghe) și Vasilică (Marc Vasile). În competiție cu ei era Piticu lui Rogoz și Pilea lui Rogoz, la care se adaugă Onuță a lui Feșchii (Surd Ioan), Onu lui Ciortea (Ciortea Ion a lui Petre a Bradilii, devenit mai târziu cantor la biserica din sat) și Gavrilă a lui Boboș (Ciortea Gavrilă). Azi păstrează tradiția ciobăniei din sat doar Boar Vasile (a lui Lia lui Rogoz), care alături de soția sa, Marinela și cei doi feciori ai lor, au dus faima calității cașului de Micești (a nu se confunda cu produsele din Miceștii de Câmpie, județul Bistrița-Năsăud, unde există o fabrică de prelucrare). Dintre mulgarii la oi este demn de reținut numele lui Moș Iuga (Iuga Ioan), „purat” cu frontul în cel de al doilea război mondial de la cotul Donului și Caucaz, și până în Munții Tatra, harnic meseriaș și neîntrecut povestitor.

În condițiile în care încălțăminte era foarte scumpă, mai ales după război (al doilea) cei ce știau să o repare erau la mare căutare. Astfel, în sat erau patru șustări, fiecare cu același rost „în diviziunea teritorială a muncii”: Iosif a lui Drujli (Boldijar Iosif), Țilica (Boldijar Vasile), Șustăru (Chiorean Niculae) și Maistrul (Popa Dumitru). Acesta din urmă având calificare specială la Cluj, confecționa și încălțăminte nouă.

Dintre tâmplari era recunoscut Ghiga Cătani (Chicinaș Gligor) care efectua orice tip de lucrări de tâmplărie, inclusiv sicrie pentru nevoile satului. La vremea aceea era singurul din sat

care avea clește patent, cu care efectua extracții dentare, după ce în prealabil, „instrumentul” era dezinfectat cu ... țuică de prune. Se mai ocupau cu tâmplăria-dulgheria, Lia Ciulii și Nașa Bocului (Corpodean Ionaș). Azi, doar Ion „a Doctorului”, trecut de 70 de ani, mai practică, la nevoie, dulgheria.

Moașe în sat au fost mai multe, nașterile petrecându-se aproape totdeauna acasă, cu o asistență empirică, bazată pe experiențe personale și colective a unor femei mai întreprinzătoare și cu inițiativă. Astfel, moașă pentru Suseni era soția lui Moșu Maier, pentru cei din zona de mijloc a satului Moașa de la Ghiga Moașii, pentru cei de Jos (Joseni) moașa de la Nonu Moașii. După cel de al doilea război mondial a venit în sat o moașă calificată care s-a căsătorit aici, Chicinaș Georgeta, acesta fiind „ochiul de veghe” la nașterile a peste 50 de generații de copii.

Găurirea urechilor la fetițe pentru prinderea cerceilor era o treabă delicată, care impunea o anumită îndemânare. Fetițele în cauză, de regulă de până la 6 luni, erau aduse de către mame la anumite persoane, recunoscute, pentru a li se pune „cercei de mămăligă” (li se găurea lobul urechii cu acul ars în foc pentru dezinfectare, se preleva o şuviță de păr de la mama fetiței în cauză, se introducea în urechile acului, se petrecea prin gaura făcută în lobul urechii, și apoi se înnădea într-un mănunchi de ceară înmuiată, fapt ce a condus la însușirea denumirii de „cercei de mămăligă”, ceara fiind galbenă, de culoarea mămăligii).

„Cercei de mămăligă” se păstrau până la vindecarea răniilor cauzate de inserția mecanică a acului, după care erau scoși, și se aplicau cercei de metal, de regulă din aur ori argint. Bunica mea dinspre mama, Călugăr Măriuca, era neîntrecută în această practică, în pofida unei maladii la ochi, care i-a redus mult funcția vederii.

În sat au existat patru căuaci (fierari) renumiți. Ei legau carele în platbande din fier și potcoveau animalele de tracțiune.

Renumit era țiganul Ioji care avea căuăcia în spatele casei preotului Crișan. Apoi a fost căuaciul lui Irimie și căuaciul lui Titeu. Acesta din urmă a învățat meseria de la căuaciul Dondoș, ce înghebase o fierărie, Între Topili (între casa lui Mitru lui Corcoșel și valea Micușului).

Astăzi mai dăinuie ca amintire, părăsite, doar fierăriile lui Irimie și a lui Ion a lui Titeu.

„Instalația” în care introduceau animalele pentru a le imobiliza pe durata potcovitului se numea caladău.

13. File de istorie

Din tradiția orală a satului se reține faptul că în anul revoluționar 1848, mai mulți țărani din sat, înarmați cu coase, cu bâte ferecate și cu cuie în vârfuri s-au înrolat în tabăra tribunului Ciurileanu, care a trecut și prin Micești să-și recruteze luptători.

Astfel, au devastat conacul boierului Borș din Săndulești, s-au reîntors în Micești și au continuat drumul spre Cluj.

În Făgetul Clujului au mâncat un bou fript, dar n-au intrat în Cluj, informați fiind că oastea maghiară este bine înarmată. Ceata lui Ciurileanu a continuat devastarea unor conace boierești de pe valea Someșului, până la Ileana.

Auzind de asprimea armatei maghiare, mulți s-au întors acasă, pe căi ocolite.

Aici au fost luați drept „chinteși” (recruți), și înrolați în armata maghiară. Unii au ajuns cu cetele de luptători până la Șiria în ținutul Aradului, unde au depus armele în fața armatei ruse, chemată de împăratul Austroungariei să ajute la înăbușirea revoluției.

Când Franz Jozsef, împăratul Austroungariei, a cerut ajutorul Rusiei, în anul 1848, în închisorile din Ungaria erau deținuți peste 40 000 de români.

Revolta micușenilor din anul 1895, împotriva autorităților vremii, are drept cauză imediată intervenția acestora de a stopa epidemia de tifos din sat. Săpând o groapă mare, în care au stins varul cu care urmau să fie dezinfectate locuințele, sătenii au bănuț că este vorba de pregătirea uciderii lor, în grup, și înhumarea în groapa cu var.

Pe fondul unei asemenea temeri, au alungat din sat pe prim-pretorul de Turda, sosit la fața locului. Acesta a trimis în sat forțe de represiune înarmate, capii rebeliunii fiind prinși, schingiuiți și duși în lanțuri la închisorile din Turda și Cluj.

Evenimentul este evocat de către învățătorul Dimitrie Chicinașu în ziarul „Turda” din 14 august 1935, sub titlul „Rebeliunea micușenilor”.

14. Tributul de sânge în cele două mari conflagrații mondiale

Datorită contextului geopolitic al vremii, bărbații din satul nostru au dat un tribut greu de sânge în cele două războaie mondiale. Întru cinstirea memoriei lor, în anul 2007 s-a clădit din piatră placată cu marmoră neagră monumentul actual, plasat în centrul satului, în fața clădirii școlii.

În primul război mondial (1914-1918) și-au pierdut viața pe câmpul de bătaie 37 de persoane. Iată și numele acestora: Hilma Vasile; Călugăr Milan; Călugăr Dionisie; Călugăr Nicolae; Drăgan Vasile; Blaga Vasile; Coța Gavrilă; Faur Vasile; Călugăr Simion; Corpodean Vasile; Porumb Gligor; Șandru Ioan; Călugăr Gligor; Rus Ioan; Cămărășan Petru; Neag Ștefan; Crișan Nicolae; Rus Valer; Popa Nechita; Surd Constantin; Crăciun Iacob; Șandru Petru; Săliștean Ionaș; Călugăr Ilarie; Călugăr Gligor; Popa Gligor; Scurtu Florea; Boldijar Constantin; Crișan Vasile Tănase; Călugăr Danea; Stoica Irimie; Coța Mihăilă; Chicinaș Ilie; Crișan Gligor; Călugăr Nicolae; Crișan Ioan; Călugăr Gavrilă.

În al doilea război mondial (1939-1945) au fost răpuși de tăvălugul necruțător al luptelor 45 de bărbați și tineri ostași, atît pe frontul de Est cât și pe cel din Vest. Unii, luați prizonieri, nu s-au mai reîntors acasă, lăsându-și urmele, numele și viața în stepele calmuce, în Siberia ori în Ural. Aceștia sunt: Popa Niculae; Fodorean Vasile; Rus Vasile; Călian Danea; Rus Danea; Călugăr Vasile; Iepure Vasile; Călugăr Gheorghe; Copil Gavrilă; Rus Ioan; Călugăr Irimie; Rus Gavrilă; Neag Gavrilă; Săliștean Gavrilă; Surd Constantin; Săliștean Gligor; Rus Gheorghe; Crișan Gligor; Coța Irimie; Rus Niculae; Rus Vasile; Crișan Vasile; Marcu Gavrilă; Rus Gligor; Rus Gligor; Coța Gheorghe; Ciortea Gavrilă; Coța Gavrilă; Călugăr Augustin; Rus Ional; Ciortea Petru; Coța Gligor; Crișan Aurel; Marcu Gligor; Surd Vasile; Drăgan Ionaș; Coța Ioan; Coța Nuțu; Chicinaș Simion; Corpodean Gligor; Porumb Simion; Pop Eugen; Boar Gavrilă; Chicinaș Ioan; Băieș Ioan.

Civili uciși de Armata Roșie la ocuparea satului au fost următorii: Bumbuț Anica; Crișan Parasca; Crișan Gheorghe; Rus Ionaș; Boier Iuonaș; Coța Gavrilă; Rus Anișoara; Hoda Vasile; Nicoară Gligor; Rus Vasile; Popa Mariuca; Urcan Victoria; Băieș Vasile.

În cele cinci săptămâni cât a durat starea de război în perimetrul satului, au fost ucise 14 persoane civile, dintre consătenii noștri.

Iată cum descrie devenirea satului ca loc de conflict, cel mai autorizat om al momentului, distinsul preot Eugen Crișan.

„Anul Domnului 1944 a fost un an de grea încercare și pentru parohia Micești. Parohia, căzând în zona de război, a fost ocupată pe rând de la 5 septembrie la 17 septembrie, de armata maghiară, de la 17 septembrie la 23 septembrie, de armata germană-maghiară, de la 23 septembrie la 15 octombrie, de către armata rusă.

În sat și peste sat s-au dat lupte grele. Ceriul era posomorât, dealurile ziua-noaptea (între 23 septembrie și 12 octombrie), răsunau, părea că se clătinau casele și pivnițele unde stăteau în adăpost, ni se părea că sar în sus când cădeau proiectilele de tun. În curtea parohială au căzut 4, la biserică în cimitir vreo 6 (casa parohială era pe locul celei actuale la acea vreme (s.n.); au făcut stricăciuni în pereți și acoperiș, însă în plin nu au nimerit. Multă lume și femei și copii s-au refugiat. Afară de soldați, mulți au căzut jertfă și dintre enoriași, cei de sub poz. 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 32, 34, 35 și 41 (din registrul morților, încheiat la 31 decembrie 1944 – s.n.). Au ars până la pământ 14 gospodării. Mulți au fost răniți. Cei morți i-am înmormântat în locul unde au căzut, mai ales în grădinile proprii. S-a înființat un cimitir nou în capătul de sus al satului, sub brazi, numit „al rușilor”. Aici zace un locotenent și 20 soldați ruși, la biserică un locotenent și vreo 12 soldați ruși, la „Poieniță” patru ofițeri ruși. Pământurile și pădurile noastre sunt presărate cu mormintele soldaților necunoscuți ale combatanților. În mormântările, câte s-au putut face la timp, le făceam dimineața, între 7-8, când ambele tabere dejunau, și focul mai înceta. Dumnezeu să-i ierte, odihnească-i în pace!”.

Practic, satul a fost divizat în două părți, de către beligeranți. Pe ulița de la Meliana, Contrașu, Morovan înspre Vedăr, Pădurea Satului și Pădurea Bisericii era armata sovietică. Pe ulița de la Friguțu, pe Copăcel, Alace, Priloage și Tăbllii, era armata germană. O parte din săteni, la venirea armatei maghiare, și-au luat din agoniseală, au încărcat-o în care și s-au adăpostit la Strâmtură la Făgădaie și la Schiopi (Livada) și în pădurea Bertişului (Borzeștiului). Majoritatea (bătrâni, femei, copii) au rămas pe loc, adăpostindu-se în pivnițe și pe râpele adiacente satului.

După spusele celor ce au trăit atunci, printre care și bunicul meu dinspre mama, Călugăr Gheorghe, în Priloage s-au dat și lupte la baionetă!!

Armatele beligerante, dar mai ales cea sovietică căutau febril de mâncare și de băut, neezitând să sacrifice animalele din gospodăriile sătenilor pentru asigurarea de hrană înfometatei armate roșii. Ingeniozitatea cu care s-au ascuns o serie de alimente de bază, cum ar fi untura, făina de grâu și slănina, rămâne proverbială. Astfel, stânenii de piatră, clădiți paralelipedic, pentru a fi utilizați la construcții, au fost lăsați cu goluri la mijloc. Aici se depozitau prețioasele alimente. În același scop s-au săpat multe gropi în locuri tănuite pentru a salva o parte din hrană.

Armatele germano-maghiare, în retragere, au stropit întregul sat Deleni (Indol) cu derivate de combustibil petrolier și l-au aprins. Astfel, satul a ars din temelii, în prag de iarnă, oamenii neavând un minim adăpost împotriva frigului, și nici mâncare. Atunci, micușenii au trecut cu brio cel mai dificil examen civic, hotărând ca fiecare gospodărie din Micești să adăpostească peste iarnă o familie din satul vecin. De sărbătorile Crăciunului, colinda indolenilor răsuna jalnic, în concertul de colinde specifice ajunului: „nemții satul ni l-o aprins și nimeni nu ni l-o stins, și-am ajuns acest Crăciun, să umblăm săraci pe drum”.

Fig. 7. Monumentul eroilor.

Nouă celor de astăzi, „păziți” de peste șapte decenii de urgiile și punitățile unei conflagrații sângeroase, nu ne rămâne decât să le purtăm veșnic memoria celor pomeniți mai sus, și aidoma cuvintelor sculptate în travertinul monumentului oștirii române din București, „să facem legământ de credință cu cei „departe duși”, și să reiterăm fără încetare: „Spuneți voi generațiilor viitoare că noi am dat suprema jertfă pe câmpul de bătaie!”

Dumnezeu să-i odihnească în pace!

15. Oamenii șugubeți (glumeți) și dobașii (toboșarii) satului

Tot satul își are oamenii lui „mai aparte”, după modul în care se comportă și interferează cu semenii din societatea rurală din care fac parte. Din prima categorie, cea a șugubeților (glumeților) face parte badea Gabor (Rus Gavrilă), prenumele fiindu-i păstrat din timpul în care a făcut școală în limba maghiară, înainte de anul 1918. El era staroste la toate nunțile din sat. Cu un debit verbal de neegalat, dinamic și spontan deopotrivă, stăpâna, fără greș și cu un umor spumos, întreaga nuntă. Avea în același timp și funcția de dobaș (toboșar) al satului, când anunța în chip specific vești de interes public. Cu toba prinsă de gât și cu bețele în mână, se oprea în punctele alese de pe ulița din est, mai înaltă, pentru a putea fi auzit cu ușurință. După bătutul tobei, care avea menirea de a pune în gardă toată suflarea rurală (toată lumea ieșea afară din casă să asculte știrile), urma anunțarea verbală, cu voce tare a știrilor, în ordinea importanței acestora (exemplu): „a-ntâia: mâine vine doctorul Oțel să vaccineze câinii; a doilea: sâmbătă vine ștezarul de la Ionașu Indreichii; a treilea – toată casa de om trebuie să ducă câte un car cu piatră la drum). Alt dobaș a fost Ida Foiului, care gira și funcția de îngrijitor al taurilor de la secția de montă comunală. Era mic de statură, dar foarte energic și priceput.

Rămâne viu în memoria satului badea Mihailă a lui Mihăiș (Chicinaș Mihai), care a fost și el un toboșar conștiincios al satului, dar și un om vrednic de toată lauda. Mic de statură, dar iute la mers, era aproape totdeauna cu cca 50 – 100 m în fața carului de bivolițe, care aveau un mers mai lent. Am admirat curajul și capacitatea lui de a se descurca în situații limită. Bunăoară, una dintre fiicele sale, Lenuța, căsătorită în Brisbane – Australia, și-a invitat părinții să o viziteze în patria ei adoptivă. Pentru viză era nevoie de a te deplasa la Belgrad (Serbia), unde era ambasada Australiei, care deservea și România. M-a rugat să-l ajut în a se deplasa în Serbia pentru viză, știind că eu călătoresc frecvent în această țară. I-am promis că-l voi ajuta, necondiționat. Într-una dintre duminici, fiind în sat, l-am interpelat și i-am spus că sunt gata să-l însoțesc la Belgrad pentru viză. Dar... mi-a relatat bucuros că a fost singur, pe timp de iarnă, neștiutor de limbi străină, și a obținut mult râvnita viză! La reîntoarcerea la gara din capitala Serbiei, nemaireținând „calea”, a întrebat trecătorii despre gară imitând șuieratul trenului. A doua vizită a dânsului în Australia, la fiică, de data aceasta cu soția, lelea Rița, a fost cu mari peripeții. În Qatar, la aeroportul de escală spre Australia, au încurcat avioanele, și în loc de Melbourne, s-a trezit în Tailanda, la Bangkok. Cum nimeni nu știa de ei acolo, au rămas 2-3 zile în custodia aeroportului, până când dintr-o cursă Lufthansa, un neamț originar din România a dezlegat misterul celor doi rătăciți și i-a dirijat spre Australia cu sprijinul autorităților aeroportuare. La o nuntă din sat, la căminul cultural, i-am înmănat în mod festiv, o diplomă concepută de mine la facultate cu titlul „Cavaler al Crucii Sudului” (Crucea Sudului este... Steaua Polară pentru emisfera sudică). A fost foarte mândru și bucuros de această neașteptată atenție! S-a stins din viață la o vârstă înaintată, cu diploma de „Cavaler al Crucii Sudului”, atârnată la căpătâiul patului.

Badea Ion, Oniuca (Surd Ioan) a rămas în memoria micușenilor prin deprinderea lui de a imita șuieratul trenului. Entuziasmat, probabil, la vederea primului tren (cu abur, la acea vreme) și de sunetul specific al semnalizării acustice, badea Ion, Oniuca, a fost cca 25-30 ani „locomotiva” Micușului. Atât la rugămintea sătenilor adulți, dar și a copiilor, badea Ion, punea mâna la gură și dădea glas șuieratului de tren. La insistențele de a repeta, solicita câte un ou proaspăt, să-și dreagă glasul. Îl admiram uneori iarna, când în pofida gerului năprasnic, umbla desculț prin zăpada înghețată.

Un personaj de un pitoresc aparte, de data aceasta feminin, de care puțini își aduc aminte astăzi, era lelea Ană a Sandichii, poreclită Țoachi. Aceasta, în zilele de „apucătură”, o lua razna prin sat desculță, cu țigara în colțul gurii, și amenința cu ocuparea Micușului de către „trupele” ei, cantonate la Sând (Sândulești). Copiii satului se țineau după ea, dar la distanță, și o provocau, fiind alungați de către aceasta cu aruncături periculoase de pietre către ceata de copii.

Voasi a lui Ida Foiului s-a mutat după căsătorie în Rât, vecin cu Pilea Bărcului și cu Ștefan a Ioșcuții. Toamna, când oamenii se pregăteau de iarnă și aveau nevoie de lemne pentru foc, își lua straița albă în spate, băgată în coada securii (toporăște) și pornea de-a lungul satului, spre pădure, simulând că s-a dat slobozenie la tăiat. În trecere, saluta fiecare gospodar, dar îl și anunța că în pădure se dă voie la „parchet” (la tăiat lemne), pădurarii fiind la fața locului. La auzul unei asemenea vești îmbucurătoare, sătenii lăsau orice alte treburi și porneau cete, cete spre pădure. Unde, de fapt, nu era nimeni, și nici vorbă de slobozenie la tăiat. Badea Voasi se

ascundea vreme de o jumătate de zi în casa părintească de lângă Flitoc, și la înserat se întorcea acasă făcând haz de cei păcăliți.

Mai sus de el locuia socrul lui, Ciocușu Filăroaie. Acesta a fost luat „dinainte” (adică de batjocură) pentru că la un drum spre Cluj, cu noaptea în cap, însoțit de un grup de sătence, el, în calitate de călăuză, s-a rătăcit, și în loc să ajungă la șoseaua națională, la Banabic (Vâlcele), s-a trezit în drumul comunal la locul numit Fața Râtului. De acolo a zărit, peste vale, lumină cu petrol lampant – (fotoghin) la casa lui Culiță din Bodeș. Crezând că este aproape de șosea, a strigat în noapte: „măi omule,... departe-i drumul țării” (șoseaua)? Acesta i-a răspuns că se află... pe Fața Râtului, într-un loc diametral opus cu intențiile lui și ale grupului de femei de a ajunge la... drumul țării”. Dându-și seama că s-a rătăcit, a înjurat groaznic! A doua zi tot satul știa că Ciocușu Filăroaie (ciocuș – persoană cu privirea încrucișată) s-a rătăcit... lângă sat, fiind deci un om de trei parale și luat în derâdere. Dacă cineva întreba cum s-a produs „rătăcirea”, se enerva și înjura întruna. De această „slăbiciune” au profitat tinerii din sat (feciorii), care, seara târziu, se adunau în cete, în uliță, la geamul casei lui, și strigându-i numele, îl rugau să iasă afară (tete Ghigă, tete Ghigă... ieși un pic până afară!!!). După multe „insistențe” (strigături) apărea pe treptele din fața casei, în izmene și desculț, întrebând grupul de tineri din uliță despre ce este vorba. Unul dintre aceștia întreba batjocoritor: „tete Ghigă, departe-i drumul țării???” Atunci apuca securea și alerga după grupul de tineri, care se risipeau în întunericul nopții, spre disperarea acestuia. După un anumit interval de timp, tinerii reveneau, își schimbau vocea, și-l ademeneau să iasă, iar afară! „Spectacolul” se repeta, după același calapod. Duminica, la joc (la horă), feciorii povesteau cu haz de isprava lor.

Ciortea Petre a Bradilii era neîntrecut în evocarea lui despre pețit, în Indol, cu viitorul fin, badea Ion a Oniuchii. Ca orice nănaș care se respectă, Ciortea Petre l-a instruit pe finul lui, cum să se comporte în casa viitoarei mirese, pe durata pețitului, printre care, cum și cât să mănânce. La vremea aceea pețitorii erau serviți la casa fetei cu pâine, slănină și țuică (jinars). Viitorul naș (nănaș), Ciortea Petre, îi atrage pe drum atenția viitorului mire, Ion al Oniuchii, să fie atent cât mănâncă, știindu-l de regulă flămând, să nu dea dovadă de om hămesit și să nu facă o proastă impresie în casa gazdei, a viitoarei mirese. Mai mult, îi spune că-l va atenționa când să se oprească de la mâncat, printr-o lovitură (atingere) discretă dată cu piciorul pe sub masă... peste piciorul viitorului ginere. Zis... și făcut! Gazda i-a primit, i-a așezat la masă și le-a pus în față uzualul meniu. Nici n-au apucat bine să îmbuce 2-3 feliuțe de slănină și să bea un pahar de jinars, că badea Ion (Oniuca) simte o ușoară apăsare, pe picior, pe sub masă. Crede că a fost semnalul de oprire de la mâncat, convenit cu nașul. Atunci, cu o relativă discreție, prin ducerea mâinii lateral, protectiv, spre gură, îi șoptește nașului: „nănașule, numai miezul ăsta... și mă las!”, ceea ce se și întâmplă. Nănașul, Ciortea Petre, rămâne nedumerit. Nu dăduse niciun semnal... de oprire. Îmbiat, din nou, de către gazdă, să mănânce, viitorul mire, care nici n-a apucat să guste cât de cât din bucate, refuză cu încăpățănare, ascultând de sfatul nănașului. După puțină vreme ies afară din casă, în noapte, și pornesc spre casă, spre Micuș. Pe drum, nănașul Ciortea Petre îl întreabă de ce s-a oprit atât de repede și brusc de la mâncare. Badea Ion (Oniuca) îi răspunde nervos: „păi nu așa ne-a fost înțelesul că atunci când mă calci peste picior să mă opresc?!” Atunci, continuând dialogul, Ciortea Petre îi răspunde: „păi, măi omule, eu nu te-am

călcăt peste picior”; „Dar atunci cine m-a călcat?”, întreabă Oniuca. Ciortea Petre îi spune că și pe el l-a călcat cineva de mai multe ori peste picior, și s-a uitat discret sub masă... dar era... mâțul (pisica) gazdei!!! Și badea Ion (Oniuca) nu contenea, la ocazie, să spună tuturor ce foame a răbdat el când a fost la pețitul Ilenei în Indol cu viitorul nănaș, Ciortea Petre.

În satul vecin, Muierău (Pădureni) a fost o nuntă mare (ospăț), la care au participat și mulți micușeni, prieteni ai mirelui, unii cu gând de judecani (pețitori). Ca la orice nuntă de pe valea Hășdatelor, s-au servit printre bucate, și delicioasele sarmale (găluște) care au fost pregătite în cantități mari (peste capacitatea de consum). Pe la miezul nopții, mesenii fiind ghiftuiți și sarmalele neavând trecerea scontată, contrar uzanțelor locului, mirele se ridică de la masă, oprește muzica și le zice cu glas tare și autoritar nuntașilor: „măi oameni, mâncați măi oameni găluște, că sunt câtu-i p....la!!!” De atunci, micușenii, când au la masă musafiri ori oameni la lucru, indiferent de hrană, îi îndeamnă să mănânce că este... din belșug (mâncați, măi oameni, că este... cât găluște în Muierău!), pentru a evita conotația vulgară.

16. Oamenii de seamă care au vizitat satul

În lunga lui existență, or fi trecând prin Micești mulți oameni de seamă. Drumul turistic marcat spre Cheile Turzii a fost străbătut de multe ori de către iluștri naturaliști din Cluj-Napoca, majoritatea profesori de la Universitatea „Babeș-Bolyai”.

Începem seria acestora cu botaniștii Alexandru Borza, Ștefan Csuros, Ioan Ghișa, Ioan Hodișan și Ioan Pop. Dintre cei mai tineri, se remarcă profesorul Vasile Cristea, actualul director al Grădinii Botanice din Cluj-Napoca. El a vizitat satul în mai multe rânduri și a formulat opinii științifice despre vegetația satului. Dintre geografi, amintesc pe profesorul Iuliu Buta și conf. dr. Buz Victor, care m-au ajutat în anul 1981 la ridicarea topografică pentru introducerea apei potabile de la Șipotul Mare.

Au fost prezenți în sat cu ocazia festivităților legate de împlinirea a 700 ani de atestare documentare (1997) prefectul de atunci al județului Cluj, Alexandru Fărcaș și secretarul prefecturii Stănică Viorel. Cu ocazia conferințelor internaționale organizate de către subsemnatul (1998, 2002, 2006, 2010), s-au perindat prin sat iluștri oameni de știință din țară și străinătate.

Astfel din București au fost prezenți academicianul Dan Bălțeanu, profesorul Silviu Neguț, profesorul Ioan Ianoș și profesorul Gheorghe Vlăsceanu, toți geografi de renume internațional. De la Timișoara au fost prezenți prof. dr. Remus Creșan, prof. dr. Popa Constantin, conf. dr. Voiculescu Sorina și conf. dr. Constantin Vert.

Din Iași au vizitat satul profesorul Iațu Corneliu, de la Universitatea Al. I. Cuza și profesorul Valentin Bohotereț de la Institutul de Cercetări Economice „Gh. Zane”.

De la Oradea au fost prezenți în sat profesorul Alexandru Ilieș și conf. dr. Stasac Marcu, de la Universitatea de Vest, Departamentul de Geografie. Dintre clujeni, evoc figura eminenților dascăli în medicină Onac Ioan, Todoran Alina, Todoran Marian, Coman Ioan, Nadim Hajar, Puia Sorin și Khalid Bushra. La acestea se adaugă figurile distinse ale profesorilor politehniști, rectorul Radu Muntean, prorector Petrina Mircea și decanul Petre Berce. De la Universitatea de

Științe Agronomice și Medicina Veterinară ne-au vizitat rectorul Liviu Marghitas, prorectorul Ioan Rotar și decanul Vasile Cosma.

În anul 1994, satul a fost vizitat de către rectorul Andrei Marga, iar în 2008 de către rectorul Bocșan Nicolae, ambii la Universitatea „Babeș-Bolyai”.

Nu pot să evoc în acest context vizitele colegilor și colaboratorilor mei direcți, mai ales cu ocazia zilelor de practică și aplicații de teren ale studenților, Conf. univ. dr. Vasile Zotic, Lect. dr. Diana Elena Alexandru, Lect. dr. Viorel Puiu, Asist. univ. Ciprian Moldovan și Asist. univ. Silviu Fonogea.

Cu ocazia conferinței internaționale „Rural Space and Rural Development” din anul 1998, a cântat în sat faimosul taragotist Dumitru Fărcaș, invitat de către subsemnatul.

Dintre personalitățile străine evoc figurile distinților profesori Ulrich Glaser, Barbara Sponholz și Eberhard Schultz de la Universitatea din Würzburg, Horst Förster, Sebastian Kinder și Lucian Brujan de la Universitatea Tübingen, Christian Vandermotten și Van Moll de la Universitatea Liberă din Bruxelles, Franz Klaus de la Universitatea din Innsbruck, Franz Greif și Jordan Peter de la Universitatea din Viena și Michael Sauberer de la Universitatea din Klagenfurt.

Din țările limitrofe României amintesc pe profesorul Constantin Matei de la Academia de Științe Economice a Republicii Moldova, pe Vesselin Boiadjev și Plamen Patarchanov de la Universitatea din Sofia, Valery Rudenko și Vasile Guțuleac de la Universitatea din Cernăuți.

Din Serbia, unde relațiile mele au fost mai ample (în anul 2000 am fost ales Membru de Onoare al Societății Sârbe de Geografie, la Beograd, în prezența autorităților de stat, politice și academice ale Serbiei) am avut în sat musafiri mai frecvenți pe Marina Todorovič, președinta Societății Sârbe de Geografie, Branka Tosič de la Institutul de Geografie din Belgrad, Pavle Tomić, Sasa Kičosev, Branislav Djurdjev și Jasmina Georgevici de la Universitatea din Novi Sad.

În două rânduri (1998 și 2002) am avut vizite ale geografilor ruși de la Universitatea „I. V. Lomonosov” din Moscova, împreună cu grupuri de studenți, conduși de către profesorii Nikolai Alexeev, Tatiana Tcatcenko și Tatiana Nefedova.

Din Anglia am fost vizitați de către ilustrul profesor David Turnock de la Universitatea Leicester, din Franța de către prof. Jean Luc Mercier de la Universitatea din Strasbourg, din Olanda de către prof. Ian Smit de la Universitatea Nijmegen iar din Suedia de către prof. Heldin de la Universitatea din Upsala.

Din Polonia amintesc pe profesoara Jadwiga Warsjinska și pe profesorul Ianusz Spytko.

Din îndepărtata Japonie am avut ca oaspete pe renumitul geograf Koichi Kimoto, de la Universitatea Hiroshima (2011), iar din China pe profesorul Lu Qi de la Institutul de Geografie din Beijing.

În anii 2000 și 2012 am avut vizita geografilor Kobi Zaid și Haim Moyal de la Universitatea din Tel Aviv, iar în 2006 a profesorului Stan Gregor de la Universitatea din Miami (SUA).

În anul 1980 a vizitat satul profesorul A Singh de la Universitatea Varenasi din India.

Notă: „În anul 2008, acum 5 ani, am avut ocazia să interfierez cu ministrul de atunci al transporturilor, Borbely Lázsló. Avea un examen cu subsemnatul în cadrul școlii doctorale. La finalul examenului pe care l-am ținut în birou la decanat, l-am rugat să ne ajute în a moderniza

drumul dintre Tureni și Micești. În acest sens, i-am propus o întâlnire scurtă de lucru cu primarul din Tureni, pe atunci Todea Vasile, și cu consilierii lui. L-am anunțat telefonic, și în jurul orei 14⁰⁰ ne-am întâlnit cu toții (primar, consilieri, ministrul și subsemnatul) în parcare de la pensiunea din Tureni. Primarul Todea Vasile i-a relatat ministrului Borbely că are un plan (o documentare specifică privind modernizarea drumului în cauză: Tureni-Micești). Atunci ministrul Borbely l-a rugat ca, în termenul cel mai scurt, acea documentare să ajungă la dânsul la birou, la secretara lui (a dat numele secretarei și telefonul acesteia, inclusiv nr. de fax). A promis (ministrul Borbely) că va trimite suma de bani necesară modernizării drumului direct Consiliului Județean Cluj, cu indicație expresă („cu dedicație”). Ne-am despărțit într-o notă de euforie generală, cu promisiunea că a doua zi respectiva documentare va ajunge pe masa ministrului Borbely.

După cca. o lună am trecut pe la Primăria din Tureni să văd dacă s-a trimis la minister acea documentație la care făcea referire primarul Vasile Todea. L-am întrebat politicos care era situația cu acel plan, cine, când și la cine a fost trimis la București?

Atunci îmi răspunde în stitul lui bătărănesc: „dar cine ...ula mea să meargă la București, că io n-am bani de dat pe tren!!!” Atunci mi-am dat seama că oameni ca acesta sunt făcuți numai a acapara ei.... pentru ei, și nu pentru obștea care i-a ales. Am sunat-o pe secretara ministrului care mi-a răspuns că a așteptat două săptămâni documentarea de la primăria Tureni, banii fiind pregătiți cu destinație pentru modernizarea drumului Tureni-Micești. Dar n-a sosit nimic, iar după cele două săptămâni banii au fost virăți pentru alte lucrări, la alt obiectiv.

Las pe cei care vor citi aceste rânduri să judece „spiritul gospodăresc” al zootehnistului primar și implicarea lui „totală” în treburile obștei. Oricum, el s-a ales cu un teren comasat la șosea de câteva hectare pe care l-a vândut la preț bun fabricii de produse de sârmă, amplasată aici, la extremitatea sud-estică a satului Mărtinești, lângă drumul E60 și cu alte „necunoscute daruri ale naturii”.

17. Drumuri și destine peste hotare

Din motive economice, de securitate și de factură psihologică, totdeauna oamenii au lăsat locurile natale, căutându-și iluzoria fericire departe de locurile de baștină. Unii s-au reîntors, după ce „și-au făcut plinul”, iar alții au rămas pe acolo, pe unde soarta și nevoile i-au purtat la vremuri de restriște.

În preajma primului război mondial, românii ardeleni aveau de ales în a lupta în oastea austro-ungară pentru o cauză nedefinită, ori a-și încerca norocul „peste ocean”, unde economia americană, în plin avânt al industrializării, avea nevoie acută de brațe de muncă sănătoase și viguroase. Așadar, sărăcia, identificată prin lipsa de pământ ori pământ puțin, „i-a împins” pe unii dintre micușeni „la exod”. Astfel, din sursele noastre orale, coroborate cu informația istorică de specialitate și cu existența unor dovezi palpabile (bilete de vapor), am identificat un număr de cinci persoane care și-au încercat norocul pe „pământul făgăduinței”. Aceștia sunt: Călugăr Ionaș (Boldășu), Călugăr Gheorghe a lui Simion (frate cu primul), Călugăr Gavrilă (Uța), Boar Mitru și Becleanu. Biletele de vapor s-au procurat de la o agenție de voiaj din Turda. Deplasarea se făcea

cu trenul până la Triest (Fiume), unde avea loc îmbarcarea pe vapor. Prețul biletului, dus-întors, era achivalentul a 2-3 perechi de boi.

Fig. 8. Calugar Gheorghe a lui Vasilie a lui Simion, (Americanu), Pittsburg, SUA, 1916.

La Triest avea loc o primă selecție a emigranților, care consta într-un control riguros al stării de sănătate. Cei depistați ca fiind cu un slab potențial fizic ori cu vreo boală, erau returnați, spre marea lor dezamăgire. Drumul de la Triest la New York cu vaporul dura cca. o lună de zile. Aici, odată cu sosirea unui nou val de emigranți, se proceda din nou la efectuarea unui control medical. Cei apti erau dirijați spre oțelăriile de la Pittsburg și Detroit, fiind calificați „din mers” în meseria de oțelar. Pentru a rezista temperaturilor ridicate, la intrarea în schimb, li se servea câte o ceașcă de grăsimă de porc caldă, iar în timpul lucrului, sifon... la discreție. În apropiere s-au amenajat dormitoare aglomerate (am vizitat aceste locuri cu ocazia primei mele vizite în S.U.A., în anul 1975). Cei harnici erau stimulați cu medalii ale companiei, muncitorii fiind obligați să poarte uniformă specifică. Cei care au fost mai cumpătați și n-au fost înrobiți de tentațiile și ademenirile societății de consum

emergente, au adunat ceva bănuți și s-au întors acasă, cumpărând pământ.

FRANK BOZIC
Steamship Tickets
mittances made to all parts
of the World
35 Carson St., S. S.
PITTSBURG, PA.

IT IS UNDERSTOOD AND AGREED BY THE PARTIES HERETO that the sum of **ONE HUNDRED DOLLARS** is not to be paid for more than **ONE HUNDRED DOLLARS** or the equivalent thereof; (2) that the sum of **ONE HUNDRED DOLLARS** is not to be paid for more than **ONE HUNDRED DOLLARS** or the equivalent thereof; (3) that the sum of **ONE HUNDRED DOLLARS** is not to be paid for more than **ONE HUNDRED DOLLARS** or the equivalent thereof; (4) that no claim covering non-delivery of the receipt or for postage deposited for return of payee's receipt, will be considered after three months from date hereof; (5) that any alteration or indication of this receipt renders it void.

5264,
(Mch., 1913.)

RECEIPT FOR FOREIGN MONEY ORDER. No. **4324078**
Pittsburg, Pa. State of **Pa.** MAY 8 - 191**4**
Returned from **Zsuzsanna Peter**
Address **Pittsburg, Pa.**
Fifty Three 00/100 Dollars
NOT EXCEEDING ONE HUNDRED DOLLARS
EQUIVALENT OF
(260) Kronen
NOT EXCEEDING 495 KRONEN, 515 LIRE, 515 FINMARKS, 420 MARKS, 370 KRONER OR 195 ROUBLES.
For remittance to **Boar Mitru**
At **Mikes & P. Gorda**
Gorda & Family, Hungary
\$ 53.00
AMERICAN EXPRESS COMPANY
Frank Bozic
BRANCH AGENT.

Fig. 9. Biletul de imbarcare spre America a lui Boar Mitru, 1914.

Dar, datorită efortului fizic, asociat cu hrana indezirabilă, mulți s-au îmbolnăvit de boli de stomac, de inimă ori de plămâni. Printre acești „fericiți ai soartei” s-a aflat și bunicul meu dinspre mamă, Călugăr Gheorghe (a lui Vasilie a lui Simion, poreclit Americanu). S-a întors acasă după cca. șase ani de muncitor oțelar la uzinele din Pittsburg, a cumpărat o brumă de pământ și a început munca la câmp cu două bivolițe slabe. Știind a scrie, a citi și a vorbi „americănește” a fost o vreme „uns” primar în sat. S-s stins istovit de munca grea la pământ și de boala contractată în oțelăriile americane.

Fratele său a avut o soartă mai bună, deschizându-și o boldă (cârciumă), pe care a „dus-o” până mai târziu fiul acestuia, Ionaș (Nașa Boldășului).

În timpul sistemului comunist, migrația externă a fost stopată și controlată draconic. Doar fata cea mare a lui Vila Gâștii, Margareta, s-a căsătorit prin anul 1960 în Franța, cu un marinar pe care l-a cunoscut în vacanța la mare, în portul Costanța.

După 1989, pe fondul decăderii rapide a economiei, acompaniată de lipsa locurilor de muncă, o bună parte din forța de muncă viguroasă, potențială, a satului, a luat drumul străinătății în căutarea „mântuirii economice”. Aproape că nu există casă de tineri din sat, să nu fie plecați la muncă în străinătate! O trecere a acestora în revistă este o treabă, nu atât riscantă, cât mai degrabă un posibil eșec de inventariere. Astăzi micușenii sunt prezenți în toată Europa, mai ales după aderarea la UE în 2007, în S.U.A., Canada și Australia. Nu se știe câți, când și dacă se vor mai reîntoarce pe meleagurile satului natal, văduvite de forța de muncă cea mai viguroasă și mai capabilă de acțiuni și practici novatoare! Amintesc stabilirea definitivă în S.U.A. a lui Chicinaș Marius, fiul cel mare al directorului Chicinaș Ionel, a fiicei mai mari a învățătoarei Mărioara Crișan, a lui Țara, pe nume Crișan Anca, iar în Canada, copiii fostului director al școlii din sat, Tarța Gavril.

În Australia, la Brisbane, s-a stabilit, cu numeroasa ei familie, Lenuța, una dintre fetele lui badea Mihăilă Chicinaș.

O nepoată de-a lui Gheorghe a lui Niculici este căsătorită în Japonia.

Dintre migrațiile interne, cea mai reprezentativă, prin numărul de persoane angajate, a fost ca peste tot în România, navetismul. Aproape că nu a existat gospodărie cu bărbat tânăr, să nu fie antrenat în munca zilnică, la Turda ori la Cluj-Napoca. Între 1970 și 1980, navetismul a atins cotele cele mai înalte, media zilnică fiind de 87 persoane. Majoritatea navetiștilor prestau munci necalificate pe șantierele din Cluj-Napoca ori Turda. Cu timpul, o parte s-au calificat, devenind muncitori industriali. Viața de navetist a fost una cât se poate de grea. De regulă, trezirea era la ora trei dis-de-diminează, când se hrăneau animalele. La ora 4³⁰ plecau camioanele și apoi autobuzele spre oraș. La ora 6 începea munca. La ora 14³⁰-15³⁰ se reîntorceau acasă, unde continuau cu muncile la câmp ori activități gospodărești. Mulți își lăsau sapele și coasele în câmp și se dădeau jos din autobuz, la punctele de lucru din hotar. Acest efort constant a condus la o rapidă epuizare fizică a forței de muncă, mulți nemaipucând să se bucure de mult râvnita pensie de la stat. Unii s-au stabilit definitiv în oraș, cu dorința de a asigura copiilor și nepoților condiții mai bune de școlarizare. Alții s-au reîntors în sat după decembrie 1989, viața la oraș devenind prea scumpă. Începând cu această dată (decembrie 1989), datorită liberalizării pieței terenurilor, și-au cumpărat grădini și case în sat, ori au revenit și au modernizat casele părintești, 33 familii.

18. Firea micușanului

Micușanul este un om destoinic și ospitalier, alcămos (povestitor) și harnic. Când este vorba de acțiuni și fapte vitale, cum ar fi muncile câmpului, furajarea și exploatarea economică a animalelor, munci în gospodăria proprie, întrajutorarea etc., micușanul de rând pune mâna. Cumpătarea este o altă latură pozitivă. Experiența istorică l-a învățat pe micușan să nu fie prădălău (cheltuitor, risipitor). Astfel, nimeni nu arunca pâinea, nu risipea bucatele, nu lăsa terenul nearat, vacile nemulse etc. Slănina și untura pregătite de cu iarnă, se consumau doar odată cu ieșirea la plug, la coasă și la prașit. Încălțările erau întreținute pentru a dura o perioadă de 2 – 3 ani, neezitând ca pe durata verii micușanul să umble desculț ori cu sandale ieftine (de cauciuc). Nădragii rupți erau cârpiți cu bazon pentru a le prelungi durata de exploatare.

Era receptiv la veștile și semnalele de la „centru”, dacă i se potriveau lui, ori aveau iz de amenințare. La evenimente grave era altruist și binevoitor. Am evocat solidaritatea generală cu sătenii din Indol (Deleni) în iarna anului 1944/1945, când în urma incendiului satului Indol (Deleni) de către armata germană, în retragere, populația a fost adăpostită în satul Micești, locuind și 2 – 3 familii într-o cameră. Amintesc apoi solidaritatea în caz de riscuri naturale ori antropice. Astfel, refacerea gaturilor de la mori, după viituri catastrofale, era o treabă grea și costisitoare. Sătenii formau atunci echipe de ajutor, contribuind la repararea mai rapidă a pagubelor și punerea în funcțiune a morilor. În urma unor incendii, satul punea mână de la mână, bunuri, bani și bucate pentru ajutorarea familiei lovite de calamitate. Nimeni nu fura de pe câmp, din recolta altuia!!! Dacă cineva era prins într-o asemenea ipostază, era etichetat pentru întreaga viață ca fiind hoț.

Lemnul se exploata din pădure, la comandă și sub supravegherea staff-ului silvic al vremii, respectându-se cu strictețe timpul de regenerare a masei lemnoase. Grija pentru întreaga familie, pentru copii, în special, era o coordonată permanentă, divorțurile fiind extrem de rare. Sub același acoperiș coabitau frecvent două familii. Bunătatea sufletească era deasupra sărăciei fizice efective!!! Din puținul care-l aveau, ofereau și celor nevoiași (săracii ajutau pe... săraci).

Era un respect total față de persoanele cu carte, de cele îmbătrânite ori de cele bolnave, neexistând cazuri de abandon ori de aziliere. În familie se luau cele mai importante decizii privind gospodăria rurală, aceasta constituind „prima formă organizată de gestiune sistematică a spațiului rural”, V. Surd (1993, 2001). „Rufele murdare” (gâlceava) se spălau în familie!!! Când interveneau conflicte în familiile tinere, capul familiei adulte era cel care lua atitudine pentru stingerea stărilor de tensiune și ceartă). Este demn a remarca capacitatea de organizare pentru exploatarea colectivă a animalelor și a terenului posesorilor, precum și diversele moduri în care colectivitatea rurală își organiza viața culturală și cea spirituală. Fără asemenea elemente coagulatoare, toate ca simbol al omeniei individuale și colective, comunitatea rurală n-ar fi rezistat provocărilor timpului, cu tentative repetate și violente de dezagregare, asimilare și distrugere. Multe din aceste cutume trainice au dispărut odată cu „marele melange” rural-urban din perioada colectivistă-industrială și urban-rurală și cea actuală, de revenire „la vetre”.

La ocazie, micușanul este... lăudăros și hiperbolizant; (nimeni nu prepară carnea și slănina de porc ca la mărătoarea din Micuș, nicăieri nu este apă mai sărată ca la noi la

murătoare, nici apă mai bună ca la Șipotul Mare). Lapte de bivoliță mai gras și mai dulce nu se găsește nicăieri pe mapamond, ca pe valea Micușului și nici brânză mai usturoaie nu vezi ca pe la noi. Nu este nicăieri pădure mai falnică ca pe Costi și nici deal mai abrupt ca Ormenișul! Câine de oi ca Prințul lui Dugu și Ursu lui Cula nu s-a mai pomenit!!! După cum se poate constata, „resursa locală” capătă rol central în expunerea către „exterior”.

Cei care au fost părtași la luptele pe plan local în septembrie/octombrie 1944 sunt gata să jure că bătălia de la Stalingrad a fost doar o joacă de copil, în comparație cu „orgiile” de la Micuș! Și exemplele ar putea fi continuate.

Micușului îi place doar ograda lui. Mai micuta sau mai extinsa, curată ori murdară, strâmtă sau mai larga, micușanul este om de... ogradă. Este... sluga ogrăzii!! Când iese în agora se ciondăne cu opozanții până la inflamare, aruncându-și vorbe grele (de mamă, de tată, de neamuri etc.). Micușanul este omul „adevărului”!!! Deși știe unde-i hiba și care este realitatea, pus în fața mărturisirii publice a acesteia, el ezită, se codește și... fuge în ogradă. În fața autorităților are trei atitudini: una de laudăroșenie, alta de jelanie și o a treia de lingușeală (am dat, am făcut, am fost, am zis, m-am zbatut, copilul meu a făcut, ginerele mei îi șef la... el a zis așa etc., etc.). Pe cealaltă parte, nu ezită să scoată în evidență „lașitatea autorităților” (n-a făcut nimic, o furat, a făcut pentru el, nu-i pasă de noi etc., etc.). Ce-i mai trist este faptul că și față de persoane care au ajutat efectiv satul într-o formă sau alta, are o atitudine pasivă sau incriminantă indirectă (dă-l în .aia a măsii, un porc, un măgar, ș.a.). În fața unui favor ocazional și a unui pahar de jinars, micușanul este în stare de a-și abandona omenia! Pentru a întări cele invocate mai înainte, vin cu unele exemple. Imediat după decembrie 1989, apare la postul clujean de televiziune de atunci, eterna membră de partid S.N. (care după ce cu câteva zile înainte a plâns după Ceaușescu), aduce critici asupra agriculturii etatiste de tip CAP, și implicit consăteanului nostru ing. Todea Augustin, fost director al Direcției Agricole Județene și fost ministru adjunct al agriculturii. El a fost acela care a virat sume mari de bani pentru lucrări de drenaj de pe Poduri și de la Fântâna Turzii și alte favoruri specifice făcute fostului CAP: Nimeni dintre săteni n-a luat atitudine publică!!! Unii l-au incriminat că nu i-a luat în mașina personală când a venit în sat. Lăsăm la o parte lipsa de reacție colectivă a satului la arestarea celor câțiva țărani mai înstăriți din 1955 și deportarea lor la canal. Delatorii, de atunci, susținuți de organele represive, au fost mai puternici decât comunitatea rurală! Ura este și mai inexplicabilă, în contextul în care binefacerea este directă și palpabilă. Bunăoară, ori de câte ori mergeam spre sat și întâlneam oameni la marginea de drum, opream și îi luam în mașină. De la nimeni și niciodată nu am cerut și n-am primit bani ori altă recompensă! La o asemenea faptă de bine, îl las, la cerere, pe unul dintre tineri luați la ocazie, micușan get beget, la magazinul actual din sat. Mușterii aflați la condica zilnică a aburirii cu alcool, n-au observat mașina din care s-a dat jos colegul lor întru cutume bahice, îl întrebă în cor: „cu cine ai venit, măăă?” Acesta răspunde ca ... la carte: „cu ...ula de profesor!”

Micușenii nu-și manifestă respectul dintr-un sentiment intrinsec de omenie, ci mai degrabă dintr-unul izvorât din distanța și deferența pe care o afișează persoana în cauză, în relația cu ei. Ei îi respectă doar pe cei care sunt categorici și îi reped cu expresii acide, adică pe cei ce le inspiră teamă! Cei veniți în sat, după 1990, prin cumpărarea de rezidențe secundare,

necunoscuți lumii rurale, sunt mai agreați decât cei localnici, chiar în contextul în care primii nu le fac niciun serviciu.

Din păcate, aceasta este imaginea generală. Acest produs uman de „distilare”, nici instruit, nici harnic, nici țaran, nici muncitor, uns puținel cu „alifiile extrase” din meseta spaniolă, piemontul italian și câmpia olandezo-germană, reprezintă pericolul esențial pentru o comunitate, oricare ar fi ea. Lenea și lipsa de instrucție sunt oricând acompaniate de trădare, singura satisfacție a unor generații aruncate peste bordul vaporului de lux cu care pescuiesc în ape turburi cei cca. 1000 de „primi hoți ai națiunii”, deveniți peste noapte... oameni de afaceri. Și după ei, plevușca locală, de care nu duce lipsă nici satul nostru!

Ce este mai trist, și la niveluri mai mari, dar și la cel local, este faptul că nici experiența pozitivă, percepută prin locurile unde unii s-au perindat, nu „prinde” în „solul mănos” al plaiului natal, contaminat de gena ruralului vegetativ.

Lipsa de coeziune pentru binele general este specifică și celor care „au radiat” din satul natal. Din cei peste 100 de intelectuali proveniți din sat, după al doilea război mondial, prea puțini au avut inițiative și acțiuni benefice satului. Ce este și mai condamnat, este faptul că unii dintre intelectualii de frunte ai satului și-au făcut vile... la munte, vânzându-și casele părintești ori lăsându-le în paragină. Dar ei... sunt „trup și suflet” cu satul, ei observă răul rural din goana mașinii și formulează critici... „obiective”! Prinși în vârtoarea propriilor afaceri și a propriului egoism, nu trec cu anii prin satul natal, pe la mormintele bunicilor și ale părinților, vorba poetului: „n-au timp nici de-a muri”!

Micușanul este justițiar și suferă în tăcere din cauza nedreptăților și a falsului, dar ia atitudine și se revoltă doar dacă ... „încep alții” (participă... dar nu se bagă).

19. Glosar de termeni

- alcămos* – povestitor
asântare – recrutare la armată
boade – căpiță
bazon – cârpeală peste găurile de la haină și pantaloni
berbeci – ciocane uriașe din lemn ori metal cu care se fixau țuieci în albia râului
boldă – magazin sătesc, profilat majoritar pe băuturi alcoolice
făgădău – cârciumă (magh. fagado)
canapei – ladă de ținut zestrea
cociumb – par scurt, lin lemn, pentru marcat limite ori pentru fixarea cânepii în topili
contralău – violonist de acompaniament
cinste – dar de nuntă
cănaci – pomponi
ciufală – poreclă
coșer – hambar exterior, din nuiele ori leaturi, pentru păstratul porumbului
cocoradă – plăcintă coaptă pe vatră
curechi – varză
cufăr – valiză din lemn pentru mersul la armată
ceteraș – violonist
căuaci – fierar (magh. kovacs)
ciurdar – păstorul turmelor de cornute mari
cigă – macara aflată în dotarea morilor cu care se ridică piatra de la moară pentru a fi bătută după tocire
dobaș – toboșar
druț – umflătură rezultată în timpul coacerii pâinii în cuptorul cu vatră
drumul țării – șoseaua asfaltată de interes național
fotoghin – petrol lampant
fedeleș – vas oval din lemn pentru păstrarea apei la muncile din câmp
gat – dig înălțat pentru captarea apei la morile de măcinat
găluște – sarmale
gânj – ramură subțire de mesteacăm bătută cu toporul pentru a-i asigura elasticitatea, fiind utilizată la prinderea porților la strungile oilor, în lipsa frânghiilor textile
gordon – violoncel
gordonaș – cântărețul la gordon
grui – vârf de formă conică
gurgoi – vârful ascuțit al opincii
hogluit – operație de remorcare a carelor și căruțelor supraîncărcate
Indol – Deleni, sat vecin
ierugă – poiană alungită, în mijlocul pădurii, utilizată pentru cosit
judecani – pețitori

- jilip* – canal de aducțiune a apei pe roata morii
lab – porțiune mai nouă din vatra satului atașată celei vechi
laptă – minge
lădoi – hambar
leveșe – supă de pasăre (magh. – leves)
lompăș – felinar cu petrol
lepedeu – cearceaf
merindare – bucată de pânză din cânepă, de formă pătrată, în care se învelea pâinea, se păstra merindea
meseleu – bidinea
mierâială – albăstreală (oxid albastru de pus în var înainte de văruit)
mărătoare – saramură, apă sărată
nănaș – nașu mare (de cununie și botez)
ocoș – deștept
ogradă – curte
palaneț – plăcintă coaptă pe vatră din aluatul de pâine
parchet – parcelă dintr-o pădure delimitată pentru exploatare
păcurar – cioban la oi
pănură – stofă din lână, țesută în casă
pupeze – figurine împletite din aluat și coapte pe vatră ce se ofereau la colindat fetițelor
polmon – laviță din piatră, tencuită cu argilă, în fața casei
pozdări – tulpinile de cânepă zdrobite, rămase de la melițatul cânepii
primaș – violonistul prim
răgălie – calup din iarbă cu sol desprins din masa înierbată
răgută – recrut
rezeș – alcool foarte concentrat, obținut la începutul celei de a doua fierberi, la cazanul de țuică
rude – pârghii din lemn cu care era dus ciubărul cu rufe la vale, ori cu apă și lapte de la oi
rudită – pârghii din lemn șlefuite, cu care se aduna fânul la un loc (rudașii) pentru a se clădi apoi o căpiță (boade)
rudaș – minicăpiță de fân ori paie
sămățișe – brânză de vaci, proaspătă
sfășii – fibre de pe tulpinile de cânepă lăsată pentru semințe
sechereș – transportator de marfă la piață, în oraș, cu căruța
socăciță – bucătăreasă la nunți
silvoită – majun
sotioarcă – pungă mai mare, din material textil, folosită în principal la căratul alimentelor
șipot – izvor
ștează – piuă
șuștâr – pantofar
ticlazău – fier de călcat
tindeu - prosop

Surd Vasile, Băraian Surd Stanca-Dacia, Surd Silvia-Adriana, Surd Gheorghe

taroste – omul tocmît pentru a conduce desfășurarea nunții

tortată – tort făcut la nunți la care se utilizau multe ouă, avînd culoare gălbuie

topilă – groapă de formă circulară ori dreptunghiulară în care se așeza cânepa la topit

a țâpa – a arunca

țârfă – nisip grosier, roșietic, utilizat la diseminarea pe fața casei (a camerei), arină

țol – cergă

țuieci – pari mari, groși, de esență tare, utilizați la zăgăzuirea (bararea) cursului văii, la facerea gaturilor

uioș – suman

uium – cotă parte din bunul produs, taxă în natură

ospăț – nuntă

zamă – supă, ciorbă

zolit – frecatul cu mâna a hainelor murdare, înmuiate anterior în leșie

Bibliografie

1. Cristea, A. (2009), *Satul Micești – vatră de istorie, cultură și artă romană*, Lucrare pentru gradul I în preoție, Mitropolia Clujului, Albei, Crișanei și Maramureșului.
2. Dejeu, Z. (2011), *Monografia etnologică a județului Cluj*, Editura Fundației pentru Studii Europene, Cluj-Napoca.
3. Drăgan, V. (2010), *Incursiuni în memorie*, Editura Focus, Petroșani.
4. Posteuca V.(2012), Un veac de la nastere. Poeme prigonite, Grupul Editorial „ Cuvantul”, Herta
5. Suciuc, C. (1967), *Dicționar istoric al localităților din Transilvania*, Editura Academiei Române.
6. Surd, V. (2001), *Introducere în geografia spațiului rural*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca.
7. Surd, V., Bocșe Maria, Faur, G., Surd, Gh. (1997), *Micești, jud. Cluj*, Schiță monografică tipărită, fără editură.
8. Zotic , V.(2005), *Componentele operationale ale organizării spatiului geografic*, Editura Presa Universitara Clujeana , Cluj Napoca
9. x x x Protocolul morților parohiei ortodoxe Micești, Protopopiatul Turda, Episcopia Ortodoxă Română, Cluj 1929-1974.
10. x x x Matricula botezurilor Parohiei Ortodoxe Române, Micești, 1941 – 1971.

Micești

ISBN: 978-973-595-559-5

5 948422 012711

